

Filozofická fakulta Univerzita Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Konstrukce národní identity v textech kapely Ortel

Magisterská diplomová práce

Bc. Veronika Vidrnová

Vedoucí práce: Mgr. Radim Zámec, Ph.D.

Olomouc 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci na téma *Konstrukce národní identity v textech kapely Ortel* vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité zdroje a literaturu.

Diplomová práce má rozsah 149 485 znaků.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Radimu Zámcevi, Ph.D. za odborné vedení práce, trpělivost, ochotu a podnětné rady.

Bibliografický záznam

VIDRNOVÁ, Veronika. *Konstrukce národní identity v textech kapely Ortel*. Olomouc, 2018. 106 s. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra mediálních studií a kulturních studií a žurnalistiky. Vedoucí práce Mgr. Radim Zámec, Ph.D.

Anotace

Magisterská diplomová práce *Konstrukce národní identity v textech kapely Ortel* se zabývá konstruováním národní identity v textech kapely Ortel vydaných v letech 2007-2015. Cílem práce je jednak pomocí kritické diskurzivní analýzy identifikovat a popsat obsahy textů tak, aby byly dešifrovány jednotlivé významy textů a také zda a jak se tvorba kapely Ortel vyvíjela. První část práce se věnuje zvolené metodologii, kritické diskurzivní analýze, včetně přístupů Ruth Wodakové a Teuna A. van Dijka jejichž texty byly pro tuto práci výchozí. V druhé části práce jsou nejdříve přiblíženy základní pojmy národ a nacionalismus, které jsou důležité pro následnou kapitolu národní identity a konceptu konstrukce národní identity. Teoretická i analytická část je zvolena tak, aby bylo možné odpovědět na základní výzkumné otázky: Jak je v textech kapely Ortel konstruována národní identita? Zda a jak se tvorba kapely Ortel v letech 2007-2015 vyvíjela? V rámci vlastní analýzy jsou popsány diskurzní nástroje, které autor textů využívá.

Klíčová slova

Ortel, písně, nacionalismus, národní identita, konstrukce národní identity, kritická diskurzivní analýza

Title

Construction of national identity in Ortel's texts

ANNOTATION

Master's thesis The construction of national identity in Ortel's texts deals with the construction of a national identity in Ortel's texts released in 2007-2015. The aim of the work is to identify and describe the content of the texts in a critical discourse analysis so that the individual meanings of the texts are deciphered, as well as whether and how the creation of the Ortel band developed. The first part of the thesis deals with selected methodology, critical discourse analysis, including approaches by Ruth Wodak and Teun A. van Dijk, whose texts were the starting point for this work. In the second part are the basic concepts of nation and nationalism, which are important for the subsequent chapter of national identity and the concept of the construction of national identity. The theoretical and analytical part is chosen to answer the basic research questions: How is a national identity constructed in Ortel's texts? Whether and how did Ortel's work are developed in 2007-2015? The discourse tools used by the author of the texts are described in the analysis.

Keywords

Ortel, songs, nationalism, national identity, construction of national identity, critical discourse analysis

Obsah

Úvod	7
1 Metodologie	15
1.1 Diskursivní analýza.....	15
1.1.1 Typy diskursivní analýzy	16
1.2 Kritická diskursivní analýza	16
1.2.1 Kritická diskursivní analýza podle Ruth Wodak.....	21
1.2.2 Kritická diskursivní analýza podle Teuna A. van Dijka.....	22
1.3 Limity kritické diskursivní analýzy	23
2 Teoretické ukotvení	24
2.1 Národ a nacionalismus.....	24
2.1.1 Národní identita	26
2.2 Ideologický čtverec	30
3 Výzkumná část	33
3.1 Analýza	36
Závěr	68
Seznam použitých zdrojů	74
Seznam příloh	79
Přílohy	82

Úvod

Témata jako xenofobie, extremismus, nacionalismus nebo radikalismus jsou s ohledem na vývoj světových událostí posledních několika let stále více diskutovaným a aktuálním tématem. Zastánci jednotlivých idejí se snaží své postoje a myšlenky šířit pomocí různých médií (internet, tisk, rozhlas), aby přesvědčili co možná největší počet lidí. Důležitým nástrojem pro šíření názorů je také hudba. Především texty písní, prostřednictvím nichž se mohou vyjadřovat odlišné ideologicky zaměřené skupiny. Z podobných praktik je obviňována i hudební skupina Ortel v čele s Tomášem Ortelem.

Tomáš Ortel, dříve Tomáš Hnídek¹, je vyučeným operátorem CNC strojů a nějakou dobu se i jako obráběč kovů živil. V rozhovoru pro Rádio Impuls řekl, že svým způsobem vyjadřuje názory nejnižších dělníků.²

Kritizován je již za své dřívější spojení se skupinou Konflikt 88, kde před 20 lety rok a půl působil. Konflikt 88 je považována za neonacistickou a je zmíněná i ve zprávě o extremismu, kterou na svých stránkách zveřejňuje MVČR.³ V rozhovoru pro rádio Impuls Tomáš Ortel řekl, že se směřováním kapely Konflikt 88 již nesouhlasí, jelikož se názorově vyvíjí. Z tohoto důvodu skupinu opustil a od neonacistické ideologie se veřejně distancuje. V rozhovoru pro hradecký deník uvedl:

„Mé krátkodobé působení v neonacistické skupině před 20 lety napomáhá tomu, že jsem zaškatulkován do této odnože. Je to však etapa mého života, která je pro mě naprosto uzavřená. Ale je to jediná zbraň v rukou těch, co se tak moc snaží myšlenky kapely Ortel dehonestovat a podsouvat textům jiné významy než skutečně mají. O to bývá větší překvapení těch, co na koncerty přijdou. Tedy že se nedozví žádné návody, jak řešit rasovou otázku, ale jen popis skutečnosti a dožadování se pravdy a spravedlnosti.“⁴

Kapela Ortel své první CD vydala v roce 2007 a již tehdy se objevily první negativní reakce na obsahy písní. Především pak na skladbu Hadr, která podle slov Tomáše

¹ Jméno Tomáš Ortel si vzal z důvodu pojmenování své kapely, jelikož jméno Ortel už bylo zaregistrováno. (viz. rozhovor pro Rádio Impuls)

² Dostupné z: <http://www.impuls.cz/clanky/2016/12/kd-061216-ortel>

³ Například zpráva o extremismu z roku 2007, zveřejněná na oficiálních stránkách MV ČR.

⁴ ORTEL, Tomáš. Ortel: „Hysterii kolem naší kapely rozproudila média a zkorumpování politici“. In *hradecky.denik.cz*. [online] [cit. 13-02-2018]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/ortel-hysterii-kolem-nasi-kapely-rozproudila-media-a-zkorumpovani-politici-20170130.html.

Ortela „pronikla na internetový portál youtube pod názvem „Hymna DS“.⁵ Na koncertech se začali objevovat fanoušci, u kterých byly patrné znaky charakteristické pro subkulturu skinheads, „fanoušci s vyholenou hlavou a těžkými botkami.“⁶ Na základě těchto událostí došlo k prvnímu zákazu týkající se kapely, konkrétně blokadí skladeb zveřejněných na portálu bandzone.cz s vysvětlením, že podporují homofobii a xenofobii. Při následném koncertování po ČR začíná být automatickou součástí těchto akcí policejní dohled.⁷ Tomáš Ortel se k negativním postojům vůči kapele vyjádřil na svých oficiálních stránkách:

„Novináři píší o kapele jako o zlu, které přijelo do jejich poklidného města s odkazem na zvrácenost celé naší kapely a jejich fanoušků. Kapelu ORTEL dosud provází předsudky lidí o jakémsi nebezpečí, číhající v každém vystoupení. Tato skutečnost je o to bolestivější, pokud v základních principech již zmiňované „demokracie“ je svoboda projevu slovem i písmem zakotvena v ústavě. Naopak potěšující je ta skutečnost, že čím dál častěji vidím na koncertech postarší lidi, fanoušky „s vlasy“ a jejich ratolesti.“⁸ Svou tvorbu obhajuje především tím, že se snaží otevřít diskusi na témata, která se dotýkají společnosti a „před kterými lidé zavírají oči.“⁹ V rozhovoru pro rádio impuls uvedl, že ve svých písních „odráží pouze to, co do nás média každý den tlačí.“¹⁰

Působení kapely Ortel bylo značně diskutováno a medializováno již od jejich začátků. Například sociálnědemokratický poslanec Jan Chvojka v rozhovoru pro lidovky.cz uvedl: „Ortel je podle mě za hranou, protože podporuje xenofobii, antisemitismus a obecně nesnášenlivost. Je to však věc interpretace – každý to může vidět jinak.“¹¹ Tento konkrétní rozhovor z roku 2015 je vybrán záměrně, jelikož dokládá právě déle trvající diskusi ve společnosti o činnosti kapely Ortel a je tedy zřejmé, že to není pouze mediální kauza vzniklá v posledních dvou letech, ač je v této době výrazněji komentována.

⁵ ORTEL, Tomáš. Vážení příznivci mé tvorby, náhodní hosté a zvědavci. In: *ortel.cz* [online]. [cit. 11-02-2018] Dostupné z: <http://www.ortel.cz/historie>.

⁶ tamtéž

⁷ tamtéž

⁸ tamtéž

⁹ tamtéž

¹⁰ ORTEL, Tomáš. Tomáš Ortel: Hajlování a neonacismus mi vadí, Banga mým textům nerozumí. In: *impuls.cz* [online]. 6.12.2016 [cit. 12-02-2018]. Dostupné z: <http://www.impuls.cz/clanky/2016/12/kd-061216-ortel>.

Viz také: https://revue.idnes.cz/radek-banga-ortel-cesky-slavik-ceny-piskot-nacizmus-fh5-/lidicky.aspx?c=A161127_173507_lidicky_zar.

¹¹ Celý rozhovor dostupný na https://www.lidovky.cz/na-ortel-jsem-si-udelal-analyzu-do-slavika-nepatri-tvrdi-poslanec-chvojka-1lz-/zpravy-domov.aspx?c=A151201_164928_ln_domov_jzl.

Události kolem skupiny Ortel se značně vyostřily po předávání cen Český slavík Mattoni 2016, kdy si kapela odnesla 2. místo a frontman kapely Tomáš Ortel získal v kategorii zpěvák rovněž druhé místo. Již během udílení cen se ozvaly nesouhlasné reakce z publika. Někteří interpreti na protest a vyjádření nesouhlasu odešli ze sálu. Nejvýraznějším odpůrcem mezi interprety byl Radek Banga. Vůči kapele Ortel se vymezil proto, že nesouhlasil s udělením ceny Českého slavíka pro Tomáše Ortela a kapelu Ortel, protože „v Ortelově tvorbě je xenofobie a nenávist. Jako Evropan v roce 2017 s tím nemohu souhlasit.“¹² Následně se v českých médiích začaly objevovat články s názory, že kapela je extremistická a rasistická.¹³ Kritika se týkala i lebký se zkříženými hnáty, kterou členové kapely Ortel měli na oblečení při předávání cen. Konkrétně pak toho, že tím svou tvorbu dávají do souvislosti s ideologií. Toto tvrzení Tomáš Ortel odmítá s tím, že je to odkaz k praporu českých legií z roku 1919.¹⁴ V podobném duchu se nesla atmosféra i na udílení cen Český slavík Mattoni 2017, kdy pořadatelé soutěže museli přiznat, že s výsledky bylo manipulováno a počet hlasů kapely Ortel byl upraven.¹⁵

Tomáš Ortel, a s ním i jeho kapela, se z části dotýkají také politického diskursu. A to především svým spojením s hnutím Řád národa – Vlastenecká unie, se kterou se spojil jednak z důvodu vytvoření videa k volbám v roce 2017¹⁶, ale následně také kvůli akustickým koncertům, kde bude předseda hnutí stálým hostem. Josef Zickler, předseda politického hnutí, ve svém prohlášení z 26.6.2017 označil Tomáše Ortela za člověka, „který jasně a nahlas pojmenovává nešvary dnešní konzumní společnosti. Jeho přístup a projev jednoznačně ukazuje čistotu a opravdovost jeho konání. Jako jeden věří sám v sebe a snaží se jít příkladem všem těm, kteří váhají nebo nenašli odvahu říci nahlas svoji pravdu. Je nutné vyzdvihnout ještě dvě důležité skutečnosti. Neříká lidem, co by slyšet chtěli, ale to co by podle něj slyšet měli.“¹⁷ Čímž vysvětluje jejich spojení. V tomto prohlášení je dále uvedeno, že „subjekty si zachovávají svoji samostatnost a jedinečnost.

¹² BANGA, Radek. Pískal bych znovu! Ortel nemá na Slavících co dělat, říká Radek Banga. In: *seznamzpravy.cz* [online]. 7.12.2017 [cit. 23-04-2018]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/piskal-bych-znovu-ortel-nema-na-slavicich-co-delat-rika-radek-banga-40500>.

¹³ Viz také: <http://www.info.cz/cesko/fanousci-xenofobniho-ortelu-svindlovali-organizatori-ceskeho-slavika-mu-neuznali-hlasy-19887.html>

¹⁴ Viz https://zpravy.idnes.cz/romove-kritika-ortel-slavik-d1t-domaci.aspx?c=A161130_131934_domaci_jj

¹⁵ Viz <http://www.impuls.cz/clanky/2016/12/kd-061216-ortel>

¹⁶ Viz oficiální vyjádření Agentury Musica Bohemica. Dostupné z: <http://www.ceskyslavikmattoni.cz/wp-content/uploads/2017/11/Vysledky-CSM-2017-NA-WEB.pdf>.

¹⁷ Viz <https://www.youtube.com/watch?v=FOCasQ4Wz14>

¹⁷ ZICKLER, Josef. Veřejné prohlášení Tomáše Ortela a Josefa Zicklera pro ČTK servis. In: *radnaroda.cz* [online]. 26.6.2017 [cit. 14-02-2018].

Spojuje je výhradně společná snaha k dosažení cíle, tedy možnosti ovlivnění budoucnosti našich národů, vlasti a občanů naší země a to účastí poslanců z řad členů Řádu národa - Vlastenecké unie v Poslanecké sněmovně PČR.“¹⁸ To je důvod, proč se v této práci nebudeme politickým diskursem podrobněji zabývat, jelikož texty, i když použité v politické kampani, nevznikly se záměrem působení v politickém diskursu.

I přes to, že v médiích probíhá diskuse týkající se tvorby kapely již několik let, nejsou k dispozici žádné vědecké výzkumy, které by se přímo zabývaly jejich texty. Dostupná je pouze bakalářská práce zpracovaná Janem Filkem během studia na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy v roce 2017, která se věnovala jejich tvorbě z hlediska etnomuzikologie. „Cílem práce bylo, prostřednictvím terénního výzkumu, etnograficky popsat, analyzovat a interpretovat vybrané živé performance kapely Ortel.“¹⁹ Obhajoba dopadla úspěšně a text byl ohodnocen velmi dobře. Vedení práce přijala Mgr. Veronika Seidlová, Ph.D. a oponentský posudek vypracovala Doc. Zuzana Jurková, PhD. Diplomová práce je založena na pozorování 4 koncertů kapely Ortel, kde výzkumník pořídil jak audio záznam, tak i terénní zápisky. Společně pro všechny čtyři koncerty byly úvodní proslovy ke každé písni, kde zpěvák uváděl píseň do kontextu ať už jejího vzniku či významu slov. V závěru práce autor uvádí, že Ortel „vlast chápe jako přísně geograficky vymezenou, etnicky homogenní a zároveň vymezující se vůči elitám jak na národní, tak mezinárodní úrovni. (...) Ortel zpochybňuje schopnost státních aparátů, a tak je podle něj jediná cesta k zachování suverenity státu jediné občanská angažovanost.“²⁰ Dalším závěrem pak je podřízenost hudby textu. To dokládá na slovech Tomáše Ortela doprovázející jednu z písní, ve kterých si pokládal otázku: „jak to dáme těm lidem do uší, jak jim to dát do duší, srdcí, kamkoliv, narvat do vás tu muziku a narvat do vás hlavně tu, textovou část.“²¹ Jako další důvod pro tento závěr uvádí fakt, že Tomáš Ortel pořádá i akustická turné, která s texty explicitně souvisí.²² Docentka Jurková v oponentském posudku upozorňuje, že není možné tento závěr jednoduše přijmout, jelikož „melodie jsou naprosto převážně jednoduché – bez formálních vybočení, modulací, rytmických změn apod., tedy snadno

¹⁸ ZICKLER, Josef. Veřejné prohlášení Tomáše Ortela a Josefa Zicklera pro ČTK servis. In. *radnaroda.cz* [online]. 26.6.2017 [cit. 14-02-2018].

¹⁹ FILKO, Jan. „*Nechci multi-kulti svět!*“: Hudební performance české kapely Ortel z etnomuzikologické perspektivy. Praha, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. S. 6. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/92304/BPER_2016_2_11240_YAK47005_413099_0_188334.pdf?sequence=3&isAllowed=y.

²⁰ Tamtéž, s. 74.

²¹ Tamtéž, s. 57.

²² Tamtéž, s. 57.

zapamatovatelné a velmi vhodné ke zpěvu davu.“²³ To, že je hudba podrobena textu „musí autor odvodit ze zpěvákových proklamací – a ve skutečnosti tak docela nesedí: vtíravé melodie totiž pomáhají (!) text internalizovat.“²⁴

Další výzkumy týkající se kapely Ortel nebyly realizovány, proto jsem zařadila jiné studie, které se sice nevěnují přímo tvorbě kapely Ortel, ovšem svým zaměřením či zpracováním jsou pro mou práci inspirací. Jednou takovou prací je *Verbal assault in Fújì music: The case of Sikiru Ayinde Barrister and Kollington Ayinla* od Adesina B. Sunday z roku 2010 vypracovaná na University of Ibadan v Nigerii. V úvodu své práce uvádí, že hudba a umění obecně hraje důležitou roli v každé kultuře, jelikož je do jisté míry přímým nebo nepřímým obrazem toho, jaká společnost je nebo být může. Připouští, že posluchači nejsou pasivní, ale upozorňuje, že hudba a její texty jsou silným prostředkem k ovlivnění jejich názoru, ať už pozitivně či negativně. Práce spočívala v analyzování přepsaných textů písní prostřednictvím kritické diskursivní analýzy. Cílem bylo odhalit implicitní verbální konflikt mezi hudebníky Fújì, konkrétně Kollingtonem a Barristerem. Ze závěrů vyplývá, že si oba chrání svou vlastní pověst, ale poškozují ji u toho druhého. Oba využívají aliteraci, opakování, podobnost, paralelismus i rétorické otázky či metafory pro zdůraznění své myšlenky. Autor na základě svých interpretací uzavírá text upozorněním, že je velmi nebezpečné, když muzikanti využívají jazyk provokativním způsobem.²⁵

Písňové texty, prostřednictvím kritické diskursivní analýzy, zkoumala také Mai Samir El-Falaky na Arab Academy for Science and Technology & Maritime Transport. Zaměřila se na zastoupení mužských a ženských genderových identit v písních zvaných Mahraganat, což jsou egyptské pouliční písně. Konkrétně se snaží popsat, jak reflektují svou sociální skupinu muži, jako autoři těchto písní, v porovnání s reflektováním sociální skupiny žen. Během své práce usilovala o pochopení toho, jakou roli hraje diskurs při vytváření genderových identit. Závěr studie shrnuje, že písně upozorňují na to, jak mužští signatáři, kteří jsou velmi často zpěváky takovýchto písní, vykreslují sami sebe jako dobré a morální, kdežto ženy jsou popisovány jako ty špatné. Uvádí, že oba texty jsou plné sexuálních podnětů, které se šíří mezi mládež, a tím falešně legitimizuje negativní kulturní

²³Jurková, Zuzana. Jan Filko: „*Nechci multi-kulti svět!*“: *Hudební performance české kapely Ortel z etnomuzikologické perspektivy*. Oponentský posudek bakalářské práce. Praha, 2017. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/92304>.

²⁴tamtéž

²⁵SUNDAY, Adesina B. *Verbal assault in Fújì music: The case of Sikiru Ayinde Barrister and Kollington Ayinla*. *Journal of Pragmatics*. Ibadan: University of Ibadan, April 2011, p. 1403-1421. ISSN: 0378-2166. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378216610003541>.

hodnoty. Ve své práci vycházela z trojdimenzionálního modelu od Normana Fairclougha, kdy s odkazem na tento přístup uvádí, že sociálně-ekonomické faktory na makroúrovni mají významný vliv na interpretaci ideologických významů obsažených v textech písní, což je demonstrováno na mikroúrovni, tedy na výběru jazykových prostředků.²⁶

Další prací, která se už ale vzdaluje tematicky od mého textu, je diplomová práce s názvem *Protiimigrační rétorika a koncept národní identity v kampani prezidentských kandidátů ve Francii v roce 2012* od Bc. Markéty Žižkové, která se během roku 2015 zaměřila na „politický diskurs třech hlavních kandidátů francouzských prezidentských voleb v roce 2012 (Marine Le Penové, Nicolase Sarkozyho a Françoise Hollanda). Konkrétně pak analyzuje, jak politici zobrazovali ve svém diskursu na jedné straně imigraci a imigranty a na druhé straně Francouze a národní identitu.“²⁷ Pro svůj postup zvolila kritickou diskursivní analýzu a vychází z konceptů diskursivní reprodukce rasismu tzv. symbolickými elitami, nového rasismu a konstrukce národní identity. Pomocí toho se následně snažila odpovědět na otázky, jak politický diskurs prezidentských kandidátů prohluboval propast mezi pozitivním vnímáním sebe (Francie, Francouzů) a negativním vnímáním migrantů (positive self-presentation vs negative presentation of the others)? A v jaké míře se tak dělo u jednotlivých kandidátů?“²⁸ Práce byla vypracována pod vedením PhDr. Ondřeje Matějky, Ph.D., oponentský posudek zpracovala Mgr. Eliška Tomalová, Ph.D. a ohodnocená byla známkou výborně.²⁹

Další studie, která je velmi důležitá pro vypracování této diplomové práce, je *The discursive construction of national identity* od Ruth Wodakové, která analyzovala politické projevy, novinové články, plakáty, slogany, 7 focused group a 24 hloubkových rozhovorů. Výzkum byl zaměřen na konstrukci národní identity a významy pojmů „národ“ a „identita“. Konkrétně se snažila odpovědět na výzkumné otázky týkající se budování národní identity a diskursivních strategií sloužících ke konstruování jak národní podobnosti tak národní odlišnosti. Přínosem této studie je metoda popisu a analýzy těchto

²⁶ EL-FALAKY, Mai Samir. *The Representation of Women in Street Songs: A Critical Discourse Analysis of Egyptian Mahraganat. Advances in Language and Literary Studies*. Australia: College of Language and Communication, 2015. Vol. 6(5), p. 1-8. ISSN: 2203-4714. Dostupné z: www.journals.aiac.org.au/index.php/all/article/view/1681/1589.

²⁷ ŽIŽKOVÁ, Markéta. *Protiimigrační rétorika a koncept národní identity v kampani prezidentských kandidátů ve Francii v roce 2012*. 105 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra západoevropských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Ondřej Matějka, Ph.D.

²⁸ Tamtéž, s. 105.

²⁹ Tamtéž, s. 105.

jevů.³⁰ Závěry této studie budou blíže přiblíženy níže v kapitolách národ a konstrukce národní identity.

Při zpracování teoretické části ideologického čtverce a následné analýzy se odkazují také k práci Teuna A. van Dijka, konkrétně *Opinion and Ideologies in the press*. Van Dijk zde popisuje jak teoreticky tak prakticky diskurzivní strategie prostřednictvím nichž je vyjádřena dichotomie „My“ vs. „Oni“ v ideologickém čtverci. Jedním ze závěrů této práce je, že neexistuje žádný univerzální způsob, jak realizovat kritickou diskurzivní analýzu.³¹ „Ovšem na základě této práce je možné vyvodit čtyři návrhy postupu. 1) zkoumat kontext diskurzu, 2) analyzovat, jaké skupiny, mocenské vztahy a konflikty jsou zahrnuty, 3) zaměřit se na pozitivní a negativní vlastnosti připisované „Naší“ skupině a „Jejich“ skupině, 4) zaměřit na všechny struktury, které zdůrazňují názory jednotlivých skupin.“³²

Tato diplomová práce bude zaměřena na analýzu textů písní kapely Ortel, které vydali v letech 2007-2015. Cílem práce je pomocí kritické diskurzivní analýzy identifikovat a popsat obsahy textů tak, aby byly dešifrovány jednotlivé významy textů. Dále budu sledovat zda a jak se jejich tvorba vyvíjela. Hlavními výzkumnými otázkami se budu tedy snažit odpovědět na to, jak je v textech kapely Ortel konstruována národní identita a jak se v letech 2007 – 2015 jejich tvorba vyvíjela. Je ovšem nutné uvést, že cílem práce není rozhodnout, zda jsou texty xenofobní či homofobní nebo naopak. Konečné stanovisko bude ponecháno na samotném čtenáři.

Hlavním důvodem, proč má smysl věnovat se hlouběji jejich textům jsou velmi protichůdné názory široké veřejnosti, které zabývají do extrémních interpretací. Problematika implicitního vyjadřování ideologických, rasistických nebo extremistických myšlenek je v posledních letech ještě aktuálnější například z důvodu vzniku Islámského

³⁰ WODAK, Ruth. The discursive construction of national identity. *Discourse and Society*. London: SAGE Publications, 1999. Vol 10(2). p. 149-173. ISSN 0957-9265.

³¹ DIJK, Teun A. van. *Opinions and Ideologies in the Press*. In: *Approaches to Media Discourse*. 1998, Wiley-Blackwell. p. 21-63. ISBN: 978-0-631-19888-8. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/Opinions%20and%20Ideologies%20in%20the%20Press.pdf>.

³² DIJK, Teun A. van. *Opinions and Ideologies in the Press*. In: *Approaches to Media Discourse*. 1998, Wiley-Blackwell. p. 61. ISBN: 978-0-631-19888-8. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/Opinions%20and%20Ideologies%20in%20the%20Press.pdf>.
Původní text: However, from the discussion in this chapter, as well as from our other work, the following practica' suggestions may be derived for doing ideological analysis: (a) examine the context of the discourse, (b) analyse which groups, power relations and conflicts are involved, (c) look for positive and negative opinions about Us and them, (d) spell out the presupposed and the implied, and (e) examine all formal structures that (de)emphasize polarized group opinions.

státu nebo uprchlické krize. V návaznosti na to se objevuje spousta výzkumů a analýz mediálních textů, které se snaží zkoumat klasické propagační nástroje, jako jsou internet, tiskoviny nebo televize. Ovšem spojením propagandistický nástroj je možné označit i hudební texty. Kapela Ortel je oproti ostatním kapelám specifická v tom, že i přesto, že nejsou slyšet v rádiu ani televizi, těší se přízni velkého počtu fanoušků. To dokládá nejen zvyšující se počet návštěvníků jejich koncertů, ale také počet zhlédnutí na youtube.cz.³³ Vypracování této analýzy pomůže rozšířit úzké pole výzkumů věnujících se písničce a osvětlit významy textů, které jsou součástí nejedné vyostřené diskuze, ať už veřejné nebo soukromé.

³³ Youtube.cz [online]. [15-04-2018]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/channel/UCDBAE7Lo6tQMmI4Wmr1TExQ>.

1 Metodologie

1.1 Diskursivní analýza³⁴

Diskursivní analýza „je definována jako analýza jazykového jednání, mluveného i psaného, které přesahuje hranice jednotlivých vět. Zaměřuje se zejména na to, jak je význam konstruován a interpretován prostřednictvím jazyka používaného v různých sociálních situacích a kontextech.“³⁵ Řadí se mezi kvalitativní analýzy a náleží ji anglický ekvivalent Discourse analysis (či Discourse Studies).³⁶ Vychází ze sociálního konstruktivismu, strukturalistické lingvistiky a poststrukturalistické lingvistiky, jejímž základem je zdůraznění, že jazyk nám nejen umožňuje přístup k realitě, ale také, že jeho prostřednictvím realitu utváříme. Spíše než o jednu konkrétní metodologii či postup jde o řadu interdisciplinárních přístupů, které lze využít v mnoha různých sociálních oblastech a typech studia.³⁷ Přesnější je proto hovořit o diskursivních přístupech, školách a metodách.³⁸ S čímž souvisí, že na začátku každé analýzy je vždy potřeba vymezit k jakému přístupu, škole či metodě se výzkumník hlásí.

Diskursivní analýza se neomezuje pouze na jednotlivé texty a jejich obsahy, ale i na příklady sociálního jednání. To znamená, že při práci s dokumenty je nutné ohlížet se také na sociální kontext. Hlavním cílem těchto analytických postupů je tedy zkoumat diskurs v pozadí.³⁹

³⁴ Je možné setkat se i s termínem analýza diskurzu či diskurzivní analýza. (např. Hájek. M, 2014)

³⁵ HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, s.113. Studie. ISBN 978-80-7419-161-9.

³⁶ NEKVAPIL, J. Úvodem k monotematickému číslu: Analýza promluv a textů, analýza diskurzu. *Sociologický časopis*, roč. 42, č. 2, 2006. str. 263. ISSN 0038-0288. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/6d378098165b01f9e0cd03b452b70f8b61bcf9e4_433_02editorial12.pdf.

³⁷ JøRGENSEN, Marianne a PHILLIPS, Louise J. *Discourse Analysis as Theory and Method*. First published 2002. London: SAGE publication Ltd, 2002. s. 1. ISBN 0761971114. Dostupné z: http://www.mrdowoportal.com/uploads/1/0/1/8/10183165/___discourse_analysis_as_theory_and_method.pdf. Například v mediálních či kulturních a komunikačních studiích, ale i v lingvistice, sociologii, psychologii, antropologii, historii.

³⁸ VÁVRA, M. Tři přístupy k analýze diskurzu – neslučitelnost nebo možnost syntézy? In: *Miscellanea Sociologica 2006: Sborník příspěvků z 2. Doktorandské sociologické konference*. 1. vyd. Praha: Fakulta sociálních věd UK, 2006. s. 49-66. Dostupné z: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/260_SBORNIK_final.pdf.

³⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s. 427., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

1.1.1 Typy diskursivní analýzy

Na základě odlišných přístupů k diskursivní analýze je možné odlišit tři typy analýzy diskursu. První je analýza diskursu dle Michela Foucaulta. Základem analýzy je zaměření se na samotný „prostor“, ve kterém jsou výpovědi produkovány, nikoli na aktuální diskurs jako vznik výpovědi. Ve středu zájmu stojí „prediskursivní realita“. Realita pravidel diskursu, na základě kterých konkrétní výpovědi vznikají. Druhým přístupem je diskursivní psychologie. Opět není možné očekávat jednotnou metodologii, ale spíše oblast možných postupů. Tento směr spočívá v představě, že lidé prostřednictvím jazyka konstruují varianty sociálního světa, struktury, ve kterých žijí. Třetím typem diskursivní analýzy je kritická diskursivní analýza (dále jen CDA). CDA nemá ani jednotnou metodu, ani se nedá hovořit o disciplinované škole. Lépe je hovořit o skupině výzkumníků či badatelů, kteří rozvíjejí CDA na více přístupů a směrů. Konkrétně se jedná například o Teun A. van Dijk, Ruth Wodak, Norman Fairclough nebo James P. Gee. Zmíněné badatele pojí i aktivní přispívání do časopisu *Discourse and Society* založený výše zmíněným Teunem A. van Dijkem, nizozemským profesorem studií diskursu na univerzitě v Amsterdamu.⁴⁰

1.2 Kritická diskursivní analýza

Některé z principů CDA se nacházejí již v kritické teorii Frankfurtské školy před druhou světovou válkou. Avšak její zaměření na jazyk a diskurs je spjato až s kritickou lingvistikou⁴¹, která se objevila na konci 70. let.⁴² Jako samostatně stojící vědní perspektiva je CDA vnímána až od 90. let 20. století. Tyto začátky jsou spojené se symposiem v Amsterdamu v lednu 1991, kde se sešli například Teun A. van Dijk, Norman Fairclough, Gunther Kress, Theo van Leeuwen a Ruth Wodak. Během tohoto setkání došlo k diskusi o CDA a ke konfrontaci velmi odlišných přístupů. Výsledkem symposia bylo jisté ohrazení CDA, kdy byly určeny odlišnosti od jiných teorií a metodologií

⁴⁰ VÁVRA, M. Tři přístupy k analýze diskursu – neslučitelnost nebo možnost syntézy? In: *Miscellanea Sociologica 2006: Sborník příspěvků z 2. Doktorandské sociologické konference*. 1. vyd. Praha: Fakulta sociálních věd UK, 2006. s. 49-66. Dostupné z: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/260_SBORNIK_final.pdf.

⁴¹ Kritická lingvistika se zaměřuje na užití jazyka a tvorbu významů prostřednictvím jazykových prostředků. Zdůrazňuje sice, že význam takovýchto jazykových prostředků je proměnlivý v kontextu ovšem významy přisuzuje bez zohlednění aktuálního kontextu.

⁴² VAN Dijk, Teun A. Critical Discourse Analysis. In: *The Handbook of Discourse Analysis*. Wiley-Blackwell: June 27, 2003. s. 352-371. ISBN 978-0631205968. Dostupné z: <https://lg411.files.wordpress.com/2013/08/discourse-analysis-full.pdf>.

v diskursivní analýze a rámcově ustanoven rozsah teoretických přístupů k CDA. V návaznosti na tyto závěry se někteří vědci, například Gunther Kress, distancovali od CDA. Toto období je také spojeno s vydáváním časopisu *Discourse and Society*, který založil Teun A. van Dijk a do kterého vědci z oblasti CDA přispívali.⁴³

Je možné si všimnout, že termíny kritická lingvistika a CDA jsou velmi často užívány zaměnitelně. Ruth Wodak ve své práci uvádí, že pojem CDA je v poslední době upřednostňován a proto budu i nadále v této práci používat CDA. Mezi další vědní disciplíny, které měly vliv na kritickou diskursivní analýzu, můžeme řadit rétoriku, textovou lingvistiku, antropologii, filozofii, sociopsychologii, kognitivní vědu, literární studia, sociolingvistiku, aplikovanou lingvistiku a pragmatiku.⁴⁴

CDA je tedy spíše badatelskou perspektivou s cílem odkrývat pozice diskursů v ustavování dominantních struktur v konkrétní společnosti, jakým způsobem elity využívají moc k upevňování sociální nerovnosti.⁴⁵ „Kritická diskursivní analýza deklaruje zájem angažovat se při řešení závažných sociálních problémů. Označení kritická v jejím názvu odkazuje jednak ke kritické filozofii frankfurtské školy zaměřené na studium ideologie a současně ke kritice společenských poměrů ve smyslu politické angažovanosti. (...) CDA se soustředí na kritickou analýzu jazyka, který využívají ti zodpovědní za mocenské nerovnosti, a usiluje o to, odhalovat skryté významy a rétoriku použitou k zakrývání, legitimizaci a naturalizaci sociálně mocenských vztahů nerovnosti.“⁴⁶ Jsem si vědoma, že kapela Ortel nepatří mezi etablované elitní kulturní těleso, ovšem s ohledem na jejich aktivitu je zřejmá jistá snaha elitní postavení získat. Tato snaha ale není pro jejich ideologickou odlišnost akceptována mainstreamem. V tomto případě jde tedy spíše o symbolický boj v rámci etablovaných elit a elit nových, který může negativně dopadat na některé skupiny ve společnosti, jako jsou menšiny, neboť podobný boj v rámci elit by mohl vyústit v legitimizaci rasismu nebo alespoň jeho zviditelnění.

⁴³ WODAK, Ruth. *Critical discourse analysis: history, agenda, theory, and methodology*. Second edition. London: Sage Publications Ltd, 2009. s. 1-33. ISBN 978-1-84787-454-2. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/265678850_Critical_Discourse_Analysis_History_Agenda_Theory_and_Methodology_1.

⁴⁴ Tamtéž, s.1.

⁴⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s. 436-437., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁴⁶ Tamtéž, s. 436-437.

Pro CDA jsou klíčové pojmy „kritika“, „diskurs“, „ideologie“ a „moc“.⁴⁷ Pojmu **kritika** jsem se věnovala již výše a jeho význam je tedy zřejmý. Dále je potřeba uvést, jakým způsobem budu uvažovat o pojmu **diskurs**, jelikož neexistuje žádná jednotná definice. Diskurs je v posledních nejméně deseti letech velmi často používaný termín. V určení jednotné definice brání především to, že je používán s odlišnými významy v různých kontextech. Což je patrné již z výše zmíněné informace, že diskursivní analýza je interdisciplinární. Z tohoto důvodu neexistuje jednotný přístup k diskursu ani k jeho analýze a proto je vždy potřeba vysvětlit jakým způsobem o diskursu uvažujeme.⁴⁸

Ruth Wodak ve svém textu uvádí definici diskursu, kterou uznávají i ostatní výzkumníci v CDA. „Kritická analýza diskursu vidí diskurs – jazyk v užití v psané i mluvené produkci – jako formu „sociální praxe“.⁴⁹ Využití sociální praxe pro popis diskursu odkazuje k dialektickému vztahu mezi „diskursivní událostí a situací či situacemi, institucí či institucemi a sociální strukturou či strukturami, které tvoří její rámec: diskursivní událost je jimi utvořena, ale také ona ji utváří.“⁵⁰ Diskurs tedy představuje situace, objekty, znalosti, sociální identity a vztahy mezi lidmi nebo skupinami lidí, což znamená, že je společensky podmíněný.⁵¹

Michel Foucault považuje diskurs jako „soubor vědění o určitém tématu a současně systém pravidel a omezení usměrňujících produkci vědění, tedy vytváření nových výpovědí o dané oblasti.“⁵² Foucault při definování diskursu používá pojmy vědění a moci, které jsou od sebe neoddělitelné. Podle Foucaulta je moc nejjednodušeji přijímána a akceptována tehdy, pokud není vyjadřována explicitně a ponechává určitou míru svobody

⁴⁷ REISIGL, Martin, WODAK, Ruth. Diskurzivně-historický přístup (DHA) [The Discourse-Historical Approach (DHA)]. In: Ruth Wodak — Michael Meyer (eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. Přepřacované vydání. Přeložil Michal L. Hořejší. London: SAGE Publications, 2009. s. 147. Dostupné z: https://studiezaplikovanelingvistiky.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/19/2018/01/michal_horejsi_145-177.pdf.

⁴⁸ JøRGENSEN, Marianne a PHILLIPS, Louise J. *Discourse Analysis as Theory and Method*. First published 2002. London: SAGE publication Ltd, 2002. s. 1. ISBN 0761971114. Dostupné z: http://www.mrdowportal.com/uploads/1/0/1/8/10183165/_discourse_analysis_as_theory_and_method.pdf.

⁴⁹ V originále: CDA sees discourse – language use in speech and writing – as a form of „social practice. WODAK, Ruth. *Critical discourse analysis: history, agenda, theory, and methodology*. Second edition. London: Sage Publications Ltd, 2009. s. 5. ISBN 978-1-84787-454-2. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/265678850_Critical_Discourse_Analysis_History_Agenda_Theory_and_Methodology_1.

⁵⁰ Tamtéž, s. 3-5.

V originále: Discursive event and the situation(s), institution(s) and social structure(s), which frame it: The discursive event is shaped by them, but it also shapes them.

⁵¹ Tamtéž, s. 5-6.

⁵² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s. 432., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

a prostor pro rozhodování. Hlavní mocí diskursu je možnost určovat, co je v jeho práci považováno za pravdivé, platné nebo správné.

V rámci této diplomové práce budu o diskursu uvažovat s odkazem na Teuna A. van Dijka, který chápe diskurs jako formu „aktuálně užívaného jazyka v sociálním kontextu.“⁵³ Na rozdíl od jiných teoretiků, vkládá mezi diskurs a společnost kognici. To činí proto, že „mezi takovými strukturami, jako je diskurs a společnost, neexistuje přímá souvislost, jelikož sociální nebo diskursní struktury mohou ovlivnit pouze text. (...) To je možné proto, že členové společnosti reprezentují ve své mysli jak sociální tak i diskursní struktury a jsou proto schopni je vzájemně propojit ještě před tím, než je vyjádří v konkrétním textu.“⁵⁴ Van Dijk vychází ze dvou předpokladů. První předpoklad je konstruktivistický, kdy se v mysli autora i příjemce vytváří odlišná mentální představa dané události. Další předpoklad je interpretační, kdy na obou stranách, na straně autora i příjemce, dochází k vytváření významů. Jedinci, kteří jsou schopni porozumět a vytvořit mentální představu, musí mít obecnější povědomí o dané události. Kognitivní část, která zahrnuje jednak názory, přesvědčení nebo postoje týkající se dané události, ale také motivaci či cíle při zpracování a interpretaci dat, může být u autora i příjemce odlišná.⁵⁵

Pojem **ideologie** také nelze definovat jednou obecně platnou definicí, jelikož se jí věnovala celá řada teoretiků včetně Teuna A. van Dijka a Ruth Wodakové a tudíž je potřeba opět autorizovat vybranou definici. Teun A. van Dijk definuje ideologii jako „zvláštní formu sociálního poznávání sdíleného sociálními skupinami.“⁵⁶ I přes to, že upozorňuje, že od ostatních pojmů, jako například „společnost“, „moc“ nebo „diskurs“, se odlišuje především svým pejorativním zabarvením, on sám o tomto pojmu uvažuje neutrálně. K ideologii přistupuje z multidisciplinárního, sociokognitivního hlediska, kdy tento termín zasazuje do koncepčního trojúhelníku poznání, společnosti a diskursu. Poznání zahrnuje kognitivní dimenzi, tedy myšlení a přesvědčení. Společnost zahrnuje

⁵³ DIJK, Teun A. van, KINTSCH, Walter. *Strategie of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, 1983. s. 2. ISBN 0—12—712050—5.

⁵⁴ V originále: It claims that there is no direct link between such different structures as those of discourse and society, and that social or political structures can only affect text and talk through the minds of language users. This is possible because social members represent both social structures as well as discourse structures in their minds, and thus are able to relate these mentally before expressing them in actual text and talk. DIJK, Teun A. van. *Sociocognitive Discourse Studies*. Routledge: February, 18, 2016. s. 3. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/Sociocognitive%20Discourse%20Studies.pdf>.

⁵⁵ DIJK, Teun A. van, KINTSCH, Walter. *Strategie of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, 1983. s. 4-6. ISBN 0—12—712050—5.

⁵⁶ Dijk, Teun A. van. Discourse, Ideology and Context. *Folia Linguistica*. Amsterdam: 2002, p. 12. Vol. 35. ISSN 1614-7308.

V originále: It defines ideologies as a special form of social cognition shared by social Gross.

skupinové zájmy nebo konflikty, které mohou být používány k legitimizování nebo k odmítnutí dominantního postavení. Třetí část, diskurs, zahrnuje složku vyjadřování a reprodukování ideologie prostřednictvím jazyka. Podle van Dijka je potřeba zkoumat všechny tyto tři složky při teoretizování o pojmu ideologie.⁵⁷ V DHA a tedy v pracích Ruth Wodakové, ze které budeme v této práci vycházet, je ideologie chápána jako „jednostranná perspektiva nebo pohled na svět složený z propojených mentálních reprezentací, přesvědčení, názorů, postojů a hodnocení, které jsou sdíleny členy specifické sociální skupiny. Ideologie slouží jako zásadní nástroje ustavování a udržování nerovných mocenských vztahů prostřednictvím diskurzu.“⁵⁸ Jelikož mají ideologie také funkci zprostředkovávat změny mocenských vztahů, ať už jsou to změny výrazné či nikoli, je důležité věnovat pozornost také jazykovým a sémiotickým postupům, prostřednictvím nichž jsou ideologie zprostředkovány.⁵⁹

Dalším z klíčových pojmů v CDA je pojem **moc**, který „odkazuje k nerovným vztahům mezi aktéry, kteří mají různá společenská postavení nebo patří k rozdílným sociálním skupinám.“⁶⁰ Stejně jako u ideologie, tak i tímto termínem se zabývalo více teoretiků. Jedním z nejvýraznějších byl Michal Foucault, podle kterého není důležitá otázka „Co je moc?“, ale spíše „Jak je moc vykonávána?“. Zdůvodňuje to tím, že moc je pouhý termín, který zahrnuje celý souhrn praktik. Foucault se tedy zaměřuje na „konkrétní a lokální režimy moci, které jsou nejlépe viditelné ve fungování institucí, (...) kde dochází k reprodukci mocenských vztahů.“⁶¹ I u tohoto pojmu budu vycházet z prací Ruth Wodakové, která k tomuto pojmu přistupuje jako k možnosti „prosazení něčí vlastní vůle proti vůli a zájmům ostatních. Jedním ze způsobů, jimiž je moc uplatňována, je „akční moc“ (fyzická síla, násilí), dále kontrola lidí pomocí vyhrožování nebo slibů, přimknutí k autoritě (zásah autority a podřízenost autoritě) a technická kontrola pomocí výrobních prostředků, dopravní infrastruktury, zbraní apod.“⁶² Diskursy moc mohou legitimizovat

⁵⁷ Dijk, Teun A. van. *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: 1998, SAGE Publications. 1-365 p. ISBN: 0 7619 5654 9.

⁵⁸ REISIGL, Martin, WODAK, Ruth. Diskurzivně-historický přístup (DHA) [The Discourse-Historical Approach (DHA)]. In: *Ruth Wodak — Michael Meyer (eds.), Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. Přpracované vydání. Přeložil Michal L. Hořejší. London: SAGE Publications, 2009. s. 146.

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Tamtéž, s. 146.

⁶¹ PARUSNIKOVÁ, Zuzana. Biomoc a kult zdraví. *Sociologický časopis*. Praha: 2000, roč. 32. s. 133. ISSN 2336-128X. Dostupné z:

http://sreview.soc.cas.cz/uploads/21e39e6a99216c248ddf2826750ec9a506a48ccf_381_131PARUS.pdf.

⁶² REISIGL, Martin, WODAK, Ruth. Diskurzivně-historický přístup (DHA) [The Discourse-Historical Approach (DHA)]. In: *Ruth Wodak — Michael Meyer (eds.), Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. Přpracované vydání. Přeložil Michal L. Hořejší. London: SAGE Publications, 2009. s. 146.

nebo delegitimizovat. Diskursivní projev moci může být patrný jednak prostřednictvím gramatických forem nebo také „tzv. kontrolou sociálních příležitostí prostřednictvím žánru textu nebo omezováním přístupu do určité veřejné oblasti.“⁶³

Jak je již patrné z předchozích informací, tato diplomová práce vychází především z kritické diskursivní analýzy podle Ruth Wodak a Teuna A. van Dijka, které přiblížím v následujících dvou kapitolách.

1.2.1 Kritická diskursivní analýza podle Ruth Wodak

Přístup Ruth Wodak, který je pojmenován jako diskursivně-historický přístup (dále jen DHA), má základ v široce chápaném kontextu, interdisciplinaritě a diskursivní strategii. Ve svých pracích vychází především z kritické teorie a frankfurtské školy, konkrétně pak z prací Jürgena Habermase. Vliv Michela Foucaulta je spíše druhotný. Jedním z hlavních cílů v DHA je popsání vztahů mezi 1. Sociopolitickým a historickým kontextem, 2. Aktuálním/situačním kontextem, 3. Bezprostředním jazykovým kontextem, 4. Intertextovými a interdiskursivními vztahy. K naplnění předem stanoveného cíle vede analytický nástroj, který spočívá v odhalování diskursivních (makro)strategií.⁶⁴ „Makrostrategie jsou schematizované konverzační postupy, konvencionalizované vzorce, jimiž mluvčí organizuje svou promluvu, dává jí strukturu a rámec. DHA se orientuje na problémy, tj. na ty diskurzy, v nichž se vyjevují závažné a aktuální společenské otázky. Pro tyto diskursy je typická přítomnost protichůdných narativů. Narativy jsou utvářeny aktéry či skupinami aktérů (...) primárně prostřednictvím pozitivní prezentace sebe sama („my“) a negativní prezentace příslušníků jiné sociální skupiny („oni“).⁶⁵ Konceptu „my vs. oni“ se více věnuji v samostatné kapitole níže, kde jsou popsány a vysvětleny jednotlivé diskursivní strategie.

⁶³ Tamtéž, s. 146

⁶⁴ LEHEČKOVÁ, Eva, HOŘEJŠÍ Michal L. Ruth Wodak. *Studie z aplikované lingvistiky: Studies in applied linguistics*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015. S. 125-142. ISSN 1804-3240.

⁶⁵ Tamtéž, s. 129.

Ruth Wodak ve svých analýzách rozlišuje dva pojmy: makroanalýzu a mikroanalýzu. Makroanalýza spočívá v „globální charakteristice klíčových strategií a argumentů (topoi) typických pro daný diskurs, mikroanalýza sytí tento zobecněný globální pohled zespoda zevrubnou analýzou konkrétních textů a interakcí.“⁶⁶

Přístup Ruth Wodak se vyznačuje otevřeně uznávanou angažovaností, což znamená, že analytik se nemůžeš spokojit pouze s popisem a interpretací diskursu, ale měl by být do určité míry angažován, přispět k podpoře utiskovaných skupin. „Kritická analýza podle Ruth Wodakové není a ani nemůže být neutrální (...); každý analytik (stejně jako každý jiný konzument komunikátů) totiž ke zvolenému tématu přistupuje z jiné perspektivy, z jiného prostředí nebo také s jiným čekáváním a cílem. Navzdory tomu (...) považuje Ruth Wodaková kriticko-analytický výzkum a postoj za jednoznačně vědecký.“⁶⁷

1.2.2 Kritická diskursivní analýza podle Teuna A. van Dijka

Teun A. van Dijk je představitelem sociokognitivního přístupu k CDA. Základem je právě zohlednění vztahu mezi jazykem a kognicí, čímž se snaží reflektovat fakt, že aktéři diskursu mají určitý základ vědomostí a znalostí již v momentě, kdy do něho vstupují. Tyto vědomosti a znalosti mohou být poté změněny nebo ovlivněny. Jinak řečeno kognitivní část van Dijkova modelu slouží k vysvětlení, jak může diskurs spoluvytvářet skutečnost. Diskurs ovlivní lidskou mysl, která následně řídí jednání⁶⁸ Práce Teuna A. van Dijka směřují spíše k sociálně-politickým tématům, konkrétně se pak věnuje tématům rasismu a nerovnosti souvisejícími s etnickými menšinami nebo imigranty. Ve svých analýzách se zaměřuje na vztahy mezi diskurzy, strukturami moci, věděním a společenskými nerovnostmi.⁶⁹ Důraz klade na „zkoumání role diskurzů v produkci, reprodukci a legitimizaci ideologie a dominance, ale i jejich zpochybňování a odmítání.“⁷⁰ Svou pozornost věnuje jak diskursivním strategiím příslušníků dominantní vrstvy

⁶⁶ Tamtéž, s. 130.

⁶⁷ REISIGL, Martin, WODAK, Ruth. Diskurzivně-historický přístup (DHA) [The Discourse-Historical Approach (DHA)]. In: Ruth Wodak — Michael Meyer (eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. Přpracované vydání. Přeložil Michal L. Hořejší. London: SAGE Publications, 2009. s. 131.

⁶⁸ LEHEČKOVÁ, Eva. Kritická analýza diskurzu v kontextu korpusové a kognitivní lingvistiky. In: *Přednášky z 59. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: FF UK, 2016. s. 65-76. ISBN: 978-80-7308-656-5.

⁶⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s. 447., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁷⁰ Tamtéž, s. 447.

a mocenských elit, tak také možnosti těch utlačovaných.⁷¹ Jedním z možných postupů, jak lze popsat tuto binární opozici příslušníků dominantní vrstvy a těch utlačovaných je ideologický čtverec, kterému se podrobněji věnuji níže.

Pro práci Teuna A. van Dijka je charakteristický pojem dominance, jinak také nadvláda. On sám ho spojuje s manipulací a označuje tím zneužívání moci. Přesněji řečeno, jde o uplatnění nelegitimní vlády prostřednictvím diskursu.⁷²

Jeho texty jsou pro tuto práci vhodné i přes to, že se zaměřuje spíše na zpravodajský diskurs a novinářské praktiky, jelikož „podle van Dijka neslouží ideologie pouze ve společnosti dominantní vrstvě, ale i dalším alternativním skupinám, které vzájemně soupeří o prosazení vlastního diskursu ve společnosti. Jejich konkurenční ideologie ale mají odlišný dosah, jsou různě účinné a příslušníci jednotlivých sociálních skupin disponují výrazně odlišnými nástroji a možnostmi, jak své pojetí diskursu šířit.“⁷³

1.3 Limity kritické diskursivní analýzy

Kritická diskursivní analýza s sebou nese jisté úskalí, které může ovlivnit průběh celé analýzy a především její přijetí samotnými čtenáři. Jak již bylo řečeno výše, slovo kritický v názvu vyjadřuje nerovné sociální vztahy, ve kterých je „nějaká skupina potlačována ve prospěch jiné, mocnější a dominantnější.“⁷⁴ Podle Ruth Wodak by se CDA neměla spokojit pouze s popisem a interpretací diskursu, ale měla by být do určité míry angažovaná a přispět k podpoře utiskovaných skupin. Z čehož vyplývá, že vědci pracující s CDA nejsou neutrální. Což neznamená, že kriticko-analytický přístup nemůže být považován za vědecký. Je ovšem potřeba, aby si vědci svou pozici uvědomovali. Musí být schopni sebereflexe a především musí vést co nejpodrobnější popis svých postojů a rozhodnutí, které vyváží nemožnost dosáhnoutí jedné univerzální interpretace.⁷⁵

⁷¹ Tamtéž, s. 447.

⁷² DIJK, Teun A. van. *Discourse and manipulation. Discourse and society*. London: SAGE Publications. Vol 17 (2). 2006. ISSN 1460-3624.

⁷³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s. 447., [4] s. obr. příl. *Žurnalistika a komunikace*. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁷⁴ REISIGL, Martin, WODAK, Ruth. Diskurzivně-historický přístup (DHA) [The Discourse-Historical Approach (DHA)]. In: *Ruth Wodak — Michael Meyer (eds.), Methods of Critical Discourse Analysis. 2.* Přepřacované vydání. Přeložil Michal L. Hořejší. London: SAGE Publications, 2009. s. 128

⁷⁵ Tamtéž, s. 128

2 Teoretické ukotvení

S ohledem na předběžné seznámení se s texty kapely Ortel, zvolenou kritickou diskursivní analýzu, cíl práce a především zvolením hlavní výzkumné otázky, kterou se budu snažit odpovědět na to, jak je v textech kapely Ortel konstruována národní identita, je nutné si teoreticky vymezit jak pojmy národ a nacionalismus, tak především národní identitu a způsoby jakými je možné národní identitu konstruovat.

2.1 Národ a nacionalismus

Při studiu pojmů národ a nacionalismus je patrné, že oba pojmy si prošly různými stádii definic a přístupů. V definování pojmu národ od 1. poloviny 19. století převládalo primordialistické pojetí, které bylo založeno na přesvědčení, že národ je „odvěkou kategorií, jejíž objektivní existenci je možno a nutno oživovat, obrozovat, poněvadž je specifickou hodnotou lidského rodu.“⁷⁶ Na konci 19. století a v první polovině století 20. se už ale začínají objevovat tendence nové. První proud byl objektivní, navazoval na primordialistické pojetí národa a odvozoval své definice na základě empiricky zjištěných dat, kterými byly kultura, jazyk, politika či tzv. „pouto krve“. Druhý proud, subjektivní, byl založený na uvědomění si příslušnosti k národu a na přání k národu příslušet.⁷⁷

Druhý z termínů, nacionalismus, vznikl jako novotvar v rámci politického diskursu. Teoretikové v čele s antropology se o pojem nacionalismus začali více zajímat až v druhé polovině 20. století, kdy se zájem výzkumu přesunul z pojmu národ k pojmu nacionalismus. Ten původně představoval „politický či myšlenkový postoj a byl (a zůstal) hodnotově zatíženým nástrojem politického zápasu.“⁷⁸ Postupně se ovšem začaly objevovat snahy vztahovat nacionalismus k pojmu národ a jednotlivé definice se odvozovaly v závislosti na tom, jak se k termínu národ přistupovalo. S tím souvisí i tendence, ať už podvědomě či vědomě, spojovat nacionalismus s negativními událostmi „ve jménu národa“ a definovat více typů nacionalismu.

Významným mezníkem ve studiu pojmů národ a nacionalismus byla 2. světová válka, kdy se jednak zvýšil zájem o studium této problematiky, ale také jsou patrné určité

⁷⁶ HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, s. 18. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-010-0.

⁷⁷ Tamtéž, s. 18-20.

⁷⁸ Tamtéž, s. 17.

shody mezi teoretiky. Většina badatelů upustila od primordialistického pojetí národa či jeho vymezení pouze na základě jazyka nebo kultury. Shodli se také na tom, že členové národa si musí být této příslušnosti vědomi a měli by ji považovat za hodnotnou.⁷⁹ „Odtud pak v následujících desetiletích vyplýval rostoucí důraz na studium „nacionalismu“ jako subjektivního předpokladu, projevu či dokonce podmínky pro existenci národa.“⁸⁰ I přes tyto shody stále dominoval názor, že národ je skupina lidí vymezená nejen vědomím jejich sounáležitosti, ale také objektivně zjištěnými okolnostmi.

Přelomovou myšlenkou byla polarizovaná teorie C. J. Hayese. Ta spočívala v rozlišení dvojího nacionalismu. První byl pokrokový, liberální, který měl kořeny v západní Evropě, konkrétně v anglickém liberalismu. Druhý, reakční nacionalismus, byl iracionální a autoritativní a vycházel z německé tradice. I přes to, že byla tato teorie později zmírněna přidáním dalších typů nacionalismu, inspirovala řadu vědců. Například Etienna Balibara, který dělí nacionalismus na dobrý a špatný. „Dobrou“ stránku spatřuje v tom, „že přispívá k budování státu a pospolitosti vůbec, je odvozen od lásky k lidem a je tolerantní. „Špatná“ stránka nacionalismu tkví v jeho expanzivě, nenávisti, netoleranci k jiným nacionalismům.“⁸¹ K této diskusi o dichotomii nacionalismu výrazně přispěl v 90. letech Otto Dann, který pro pozitivní nacionalismus doporučil používat jiné výrazy, jako například láska k vlasti, národní cítění nebo patriotismus.⁸² Tato tendence je patrná i v české společnosti, kde je v českém jazyce možné rozlišovat pozitivní vlastenectví a negativní nacionalismus. S řešením této situace přišli antropologové a sociologové, kteří začali používat pojem identita.⁸³ S ohledem na problematiku řešenou v rámci tohoto textu budu dále pracovat s pojmem národní identita.

⁷⁹ Tamtéž, s. 20.

⁸⁰ Tamtéž, s. 21.

⁸¹ Tamtéž, s. 32.

⁸² Tamtéž

⁸³ Tamtéž

2.1.1 Národní identita

Jak vyplývá z výše zmíněných informací, o pojmu identita související s národem se začalo uvažovat až tehdy, když se badatelé snažili vybalancovat pozitivní a negativní významy nacionalismu. Jedním z nejvýraznějších teoretiků zabývajících se identitou byl E. H. Erikson, který ji ovšem spojoval s identitou etnickou.⁸⁴

Anthony Smith ve své publikaci „považuje národní identitu za jednu z celé řady identit, které mohou být vzájemně kombinovány – jako identita regionální, etnická, náboženská či třídní (multiple identities). Národní identita je založena na etnických prvcích a obsahuje představu o společném prostoru (nabízí ideu vlasti), o společných tradicích a hodnotách, o společné paměti a mýtech a o společných zákonech.“⁸⁵ V některých zemích nebyli rozhodující pouze etnické prvky, ale také státní občanství.

Důležité je uvědomit si, že národní identita nepředstavuje pouze skupinovou identitu, ale jakousi syntézu osobní identity a sociální identity, která představuje jedincovo vystupování ve společnosti a to, jak je společností přijímán.⁸⁶ Jednou z nejdůležitějších funkcí národní identity je poskytnutí „návodu k určení místa jedince ve světě tím, že definuje jeho příslušnost ke „kolektivní osobnosti“, respektive nabízí ztotožnění se s takovou osobností.“⁸⁷ Další funkcí národní identity je možnost vymezit se vůči jiným národním identitám. Sven Tägil národní identitu vymezuje jako „prosté vědomí sounáležitosti s národem.“⁸⁸

V moderní době roste počet badatelů, kteří se přiklánějí k teorii, že národ je „kulturní konstrukt“. Pozornost je více zaměřena na národní symboly či mýty a obecně se soustředí spíše na souvislosti ve „vnitřním“ světě jedinců, kteří jsou považováni za jeho tvůrce.⁸⁹

⁸⁴ Podrobněji viz. ERIKSEN, Thomas Hylland. *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012, 352 s. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-053-7.

⁸⁵ HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, s. 37 Studijní texty. ISBN 978-80-7419-010-0.

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ Tamtéž

⁸⁸ Tamtéž, s. 38.

⁸⁹ HROCH, Miroslav. Národ jako kulturní konstrukt? *Lidé města: Urban People* [online]. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzita Karlova, 5. Března 2018 [cit. 16-03-2018]. ISSN 1212-8112. Dostupné z: <https://tarantula.ruk.cuni.cz/LM-601.html>.

K tomuto názoru se přiklání jak Ruth Wodaková, tak i Benedict Anderson, který o národu hovoří jako o „imagined communities“, což označuje národ představující společenství, která existují pouze v představách. O představu jde proto, „že příslušníci ani toho nejmenšího národa nikdy nepoznají většinu ostatních jeho příslušníků, nikdy se s nimi nesetkají ani o nich neuslyší. Přesto v představách všech přežívá obraz jejich sounáležitosti.“⁹⁰ Tento přístup, který je založený na názoru, že „společenská konstrukce národa se uskutečňuje v jeho sebezobrazení“⁹¹, navazuje již na výše zmíněné subjektivní vymezení národa. V současné době roste počet přístupů sdružujících subjektivitu, jelikož je zde větší prostor pro analýzu národního a sociálního konstruktů, například prostřednictvím diskursivních prostředků.

Popsaná sounáležitost, i přes to, že je považována za konstrukt, má jasně zjištěitelné a vymezitelné hranice a podmínky. Především jsou to společné zákony a politické instituce na určitém teritoriu v rámci pevně vymezených hranic.⁹² „Podle této novější koncepce je národ *societas civilis* – občanská společnost, tj. politická komunita občanů určitého státu, kteří jsou oprávněni účastnit se politiky a uplatňovat svou suverenitu.“⁹³ Tyto komunity stojí primárně na jednotném jazyku sdíleném všemi členy, historií a kulturou. „Jazyky jsou považovány za původce národů (...). Ovládání jazyka je nejdůležitějším předpokladem pro to, aby se někdo stal příslušníkem národa. Ovládání jazyka totiž umožňuje komunikaci mezi lidmi, vnímání, porozumění.“⁹⁴

„Základními otázkami se staly ontologické a epistemologické předpoklady s identitou spojené. Ve zkratce existuje zásadní rozpor mezi těmito dvěma směry v tom, do jaké míry si je aktér vědom vlastní identity či do jaké míry ji vědomě utváří, a jestli tedy identita vzniká právě díky roli aktérství, anebo jestli je výsledkem procesu vymezování, tedy kontaktu s jinakostí.“⁹⁵ Podle Hrocha hrají v konstrukci národní identity, kromě imaginace a abstrakce, důležitou roli složky jako emoce, živočišné pudy a instinkty,

⁹⁰ ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společenství: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2008, s. 21-22. Limes. ISBN 978-80-246-1490-8.

⁹¹ HROCH, Miroslav. Národ jako kulturní konstrukt? *Lidé města: Urban People* [online]. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzita Karlova, 5. Března 2018 [cit. 16-03-2018]. ISSN 1212-8112. Dostupné z: <https://tarantula.ruk.cuni.cz/LM-601.html>.

⁹² VLACHOVÁ, Klára, ŘEHÁKOVÁ, Blanka. Národ, národní identita a národní hrdost v Evropě. *Sociologický časopis*. Praha: 2004, Vol. 40, s. 489-508. ISSN 2336-128X. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/d2fe757af6ca935d6d1d996e3349242406475ee0_534_416vlach19.pdf.

⁹³ Tamtéž, s. 490.

⁹⁴ Tamtéž, s. 489.

⁹⁵ KOLMAŠ, Michal. Národní identita v mezinárodních vztazích: Mezi konstruktivismem a poststrukturalismem. *Mezinárodní vztahy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i., 1/2018. s. 53-67. ISSN 2570-9429. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/issue/view/123>.

symbols, stereotypes zvýrazňující rozlišení mezi MY a ONI, národní pomníky a ikonografické symboly, národní slavnosti, národní prostor a jeho hranice. Bylo by ovšem mylné domnívat se, že jsme schopni pouze prostřednictvím těchto zmíněných složek vysvětlit podstatu národotvorných procesů. M. Hroch se přiklání k zlaté střední cestě, kdy souhlasí, že jsou národy a národní identita kulturně konstruovány, ovšem připouští, že jejich výsledná podoba závisí i na jiných faktorech, které není možné ovlivnit výše zmíněnými aktivitami. Podle něho je třeba hledat a zohlednit hlubší souvislosti v oblasti zájmových vztahů, etnických vazeb nebo například v historické paměti, jelikož hlavním předpokladem pro šíření národní myšlenky konstruující jak národ, tak i národní identitu je určitý stupeň sociální komunikace. A právě tato ochota komunikovat a přijímat různé obsahy je podmíněna nezávislými okolnostmi.

Téma nacionalismu je aktuální i v postkomunistické době. Někteří teoretikové ho dokonce označují jako postkomunistický nacionalismus.⁹⁶ Mezi zlomové okamžiky, kdy se projevil nejdříve na území Československa a následně České republiky, patří rok 1989 a hned poté počátek 90. let. Po roce 1989 se začaly objevovat skupiny nebo jednotlivci, kteří se, ať už programově nebo názvy, snažili hlásit ke krajní pravici především z meziválečného období. Například snahou navázat na uskupení jako Národní liga Jiřího Stříbrného nebo Národní sjednocení. Se vznikem samostatné České republiky je možné sledovat nejen snahy o pozvednutí národní hrdosti.⁹⁷ „Politici deklarativně budí národní povědomí nacionální rétorikou, ale přitom zpravidla upřednostňují cizí limuzíny a kontrakty pro zahraniční firmy. I proto se část nespokojené populace obrací v průběhu devadesátých let. 20. století ke konceptům nacionalismu u krajní pravice“⁹⁸ „Nacionalismus je totiž významnou součástí současné krajní pravice a jeho ideje mají mobilizační potenciál (...) na úrovni politické, kdy se často hovoří o národních zájmech, národu, vlasti či obecně pojímaném „češství“.“⁹⁹ Téma současné krajní pravice je v naší diplomové práci relevantní proto, že současná česká krajní pravice se neskládá pouze

⁹⁶ Viz. Národní stát a etnický konflikt (Barša a Strmiska 1999)

⁹⁷ BASTL, Martin. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada, 2011, s. 198. Politologie. ISBN 978-80-247-3797-3.

⁹⁸ Tamtéž, s. 198.

⁹⁹ Tamtéž, s. 198.

z politických stran, ale také ze zájmových skupin, občanských sdružení nebo neformálních a neregistrovaných uskupení.¹⁰⁰

Podobně jako dříve, tak i od 90. let studium nacionalismu přinášelo různá dělení a různé přístupy k tomuto pojmu. Přímo s Tomášem Ortelem a jeho dřívějším působením v kapele Orlík pak souvisí jedna ze tří tradic definovaná M. Marešem, kterou toto hudební uskupení zpopularizovalo. Konkrétně tradice kališnictví, která „hledá ideové vzory v husitském hnutí, přičemž jsou více zohledňovány antigermánské a obecně anti-cizácké než procírkevní prvky.“¹⁰¹ Od roku 2000 prošla krajní pravice rozmanitým vývojem. Začali se mezi ně řadit nejen politické strany, ale také občanská sdružení nebo jinak aktivní skupiny, které se zaměřují na „národní“ témata.

V posledních desetiletích roste počet skupin, které jsou označovány jako populistické a následně ztotožňovány s nacionalistickými nebo extrémně pravicovými stranami. Populismus je jedním z termínů, který se v současné době sice vztahuje ke krajní pravici a nacionalismu, ovšem není jejich synonymem.¹⁰² Spíše než ideologii, označuje tento termín politickou propagandu, která oslovuje „obyčejného člověka“, přichází s jednoduchým řešením jakékoli situace a vymezuje se proti „nepřátelům“, které představují cizinci, menšiny, vládnoucí skupiny nebo kapitalisté. Témata spjata s těmito skupinami jsou poté využita v boji proti vládnoucím vrstvám, kterým je vytýkána podpora a minimální řešení dané problematiky.¹⁰³ „Pravicoví populisté mají zájem o reálnou politickou činnost, což vede k tomu, že se vyhýbají rasismu, antisemitismu a více hovoří o kulturních odlišnostech, národních charakteristikách a tradicích.“¹⁰⁴ Pojem populismus je složen ze tří základních charakteristik. „Jde o (1.) konstrukci lidu a elit jako homogenní entity při (2.) zdůraznění antagonizmu vztahu mezi lidem a elitami a (3.) chápání lidu jako

¹⁰⁰ SMOLÍK, Josef, VEJVODOVÁ, Petra. Nové trendy české krajní pravice. *Rexter: časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu* [online]. 4.5.2013 [23-04-2018]. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/nove-trendy-ceske-krajni-pravice/2013/05/04/>.

¹⁰¹ BASTL, Martin. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada, 2011, s. 199. Politologie. ISBN 978-80-247-3797-3.

¹⁰² HAVLÍK, Vlastimil, PINKOVÁ, Aneta. Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran. *Rexter: časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu* [online]. 11.11.2012 [cit. 02-04-2018]. ISSN: 1214-7737. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/populiste-protestni-strany-outsideri-nekolik-poznamek-ke-konceptualizaci-populistickyh-politickyh-stran/2012/11/11/>.

¹⁰³ BASTL, Martin. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada, 2011, s. 214. Politologie. ISBN 978-80-247-3797-3.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 214.

morálně nezkaženého suveréna.“¹⁰⁵ Populisté spíše zrcadlí názor lidu, než že by ho utvářeli či formovali.

Ve své diplomové práci se budu tedy držet přístupu Ruth Wodakové, která svůj výzkum založila na několika předpokladech.

1. Národy jsou chápány jako mentální konstrukce.
2. Národní identity jsou produkovány a reprodukovány prostřednictvím jazyka, tzn. diskursivně.
3. Národní identita může být považována za soubor myšlenek, konceptů nebo systémů vnímání souvisejících jednak s emocemi, typy chování nebo se socializací.
4. Konstrukce národní identity probíhá současně s konstrukcí rozdílů a jedinečností, jelikož „hledání identity zahrnuje odlišení se od toho, co není.“¹⁰⁶
5. Neexistuje jediná národní identita v esenciálním smyslu. Spíše existují různé identity, které jsou konstruovány diskursivně v závislosti na kontextu. Proto musí být chápány jako dynamické.¹⁰⁷

2.2 Ideologický čtverec

Jak jsem již zmiňovala výše, texty kapely Ortel budou analyzovány na základě van Dijkova ideologického čtverce, který je založen na binární opozici „my“ vs. „oni“. Van Dijk upozorňuje, že řada významů není v textech uváděná explicitně, ale tzv. mezi řádky. Jelikož, kdyby tato sdělení byla vyjádřena přímo, označovali bychom je za rasistická. Jako druhý důvod implikovaných významů uvádí předpoklad, že jsou známé a očekávané vzhledem k modelu události.¹⁰⁸ Z výše zmíněných důvodů jsou některé významy „komunikovány na rovině latentního obsahu s využitím specifického jazyka, konotací užitých polysemických znaků nebo odkazů na v dané kultuře rozšířené předsudky či

¹⁰⁵ HAVLÍK, Vlastimil, PINKOVÁ, Aneta. Populisté, protestní strany, outsideri? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran. *Rexter: časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu* [online]. 11.11.2012 [cit. 02-04-2018]. ISSN: 1214-7737. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/populiste-protestni-strany-outsideri-nekolik-poznamek-ke-konceptualizaci-populistickych-politickych-stran/2012/11/11/>.

¹⁰⁶ WODAK, Ruth. The discursive construction of national identity. *Discourse and Society*. London: SAGE Publications, 1999. Vol 10(2)k. s. 154. ISSN 0957-9265.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 149-173

¹⁰⁸ DIJK, Teun A. van. Opinions and Ideologies in the Press. In: *Approaches to Media Discourse*. 1998, Wiley-Blackwell. p. 21-63. ISBN: 978-0-631-19888-8. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/Opinions%20and%20Ideologies%20in%20the%20Press.pdf>

stereotypy.“¹⁰⁹ „Jedná se o způsob, jakým hovoříme o vlastní sociální skupině a těch ostatních, který vykazuje čtyři základní rysy:

1. vyzdvižení dobrých vlastností/jednání naší skupiny;
2. zdůraznění špatných vlastností/jednání druhých;
3. potlačení špatných vlastností/jednání naší skupiny;
4. marginalizace dobrých vlastností/jednání druhých.“¹¹⁰

Toto schéma je možné pozorovat ve většině společenských témat. Velmi často jde o podobné vzorce, kdy jsou prezentovány stereotypní představy příslušníků „naší“ a „jejich“ skupiny. Do popředí se staví jejich odlišnosti a na základě toho jsou vytyčeny hranice. „Ideologické odlišení mezi „námi“ a „jimi“ staví na vymezení členství, kdo patří a kdo nepatří do naší skupiny, jaké je naše místo ve společnosti, jaké jsou naše cíle a hodnoty, co děláme, jak a proč a jaké zdroje k tomu máme k dispozici apod.“¹¹¹ Takovýto způsob reprezentace, založený na odlišnosti „jejich“ skupiny, označuje van Dijk jako typ „nového rasismus“, který se odlišuje od „tradičního“ rasismu tím, že nadřazenost a podřazenost je postavena „primárně na kulturní jinakosti“ a méněcennosti příslušníků minorit. Což ovšem přispívá k jejich „stigmatizaci a sociální exkluzi zcela stejně.“¹¹²

Ideologický čtverec je možné vztáhnout i na texty analyzované v rámci této práce, která nespadá do zpravodajského diskursu, jelikož podle van Dijka je možné pracovat s opozicí „my“ vs. „oni“ i na rovině sociálních skupin, jejich přátel a těch ostatních.¹¹³

Na základě těchto informací je možné předpokládat, že se tendence ideologického čtverce budou v textech objevovat. „Obyčejný lid“, Češi či pracující budou stavěni do role těch utlačovaných a vládnoucí vrstvy, cizinci nebo menšina budou stavěni do pozice utlačovatelů a vykořisťovatelů. Texty tak budou vytvářet negativní obraz vládnoucích vrstev, cizinců a menšin a pozitivní obraz pracujících, Čechů a „obyčejných lidí“.

Konkrétně se zaměřím na analýzu lexika, jakým jsou osoby, objekty nebo události označeny, na slova, která se používají k vyjádření hodnocení či vztahů. Jelikož tato slova

¹⁰⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s. 448., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 450.

¹¹¹ Tamtéž, s. 449.

¹¹² Tamtéž, s. 449.

¹¹³ DIJK, Teun A. van. Opinions and Ideologies in the Press. In: *Approaches to Media Discourse*. 1998, Wiley-Blackwell. p. 21-63. ISBN: 978-0-631-19888-8. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/Opinions%20and%20Ideologies%20in%20the%20Press.pdf>.

většinou nestojí sama, ale jsou součástí slovního spojení, vět nebo celého textu, je nutné zaměřit se na jejich význam v kontextu těchto útvarů, ve kterých se vyskytují. Názory a postoje ovšem nemusí být vyjádřeny pouze prostřednictvím hodnotících slov. Je třeba současně s tím zohlednit i explicitnost a implicitnost v jednotlivých textech, důležitost, jež je daným tématům věnována, nebo také přidělení zodpovědnosti či přímé obvinění za uvedené akce. Zaměřím se také na výskyt rétorických prvků, jako jsou metafora, hyperbola, ironie nebo opakování a jejich vyznění. Zkoumání těchto diskursivních strategií je důležité pro vyjádření ideologické perspektivy skupiny a jejích členů. Jak je uvedeno výše, hlavním předpokladem je, že v textech budou „Naší“ skupině připisovány pozitivně či neutrálně zabarvená hodnotící pojmenování a budou přispívat k sebeurčení skupiny „My“ a naopak budou negativně prezentovat skupinu „Oni“, která může být zastoupena v podobě oponentů, nepřátel či ostatních obecně.¹¹⁴

¹¹⁴ Tamtéž

3 Výzkumná část

V této části diplomové práce se zaměřím na vlastní analýzu textů kapely Ortel, která má za cíl identifikovat a popsat obsahy textů tak, aby byly dešifrovány jednotlivé významy textů. Dále budu sledovat, zda a jak se jejich tvorba vyvíjela. Hlavními výzkumnými otázkami se budu tedy snažit odpovědět na to, jak je v textech kapely Ortel konstruována národní identita a jak se v letech 2007 – 2015 jejich tvorba vyvíjela. K tomu mi pomůžou vedlejší výzkumné otázky:

- Jaké lexikum je v textech použito k označení osob, událostí a míst?
- Jaká témata se v textech objevují?
- Jakým skupinám jsou přisuzovány pozitivní vlastnosti?
- Jakým skupinám jsou přisuzovány negativní vlastnosti?
- Jak jsou v textech využívány jednotlivé složky podílející se na konstruování národní identity?
- Kdo je původcem sdělení?
- Jaké jsou v textech použité rétorické figury?
- Jaký význam má využití rétorických figur?
- Zda a jak je v textech zdůrazňována jinakost příslušníků menšin?

Je ovšem nutné opět uvést, že cílem práce není rozhodnout, zda jsou texty xenofobní či homofobní nebo naopak. Konečné stanovisko bude ponecháno na samotném čtenáři.

Jelikož má tato diplomová práce podobu případové studie, což znamená, že je zaměřena na analýzu textů jedné konkrétní skupiny, není možné její závěry zobecňovat. Mohou být však použity jako podklad pro srovnání v rámci jiného šetření.¹¹⁵

Během analýzy jsem se věnovala všem textům, které byly zveřejněny do roku 2015.¹¹⁶ Jednalo se tedy o 7 vydaných CD, konkrétně Nevinnej (2007), Co se to stalo (2009), Ideje (2012), Mešita (2013), Defenestrace (2014) a Zůstaň mým domovem (2015). Poslední zmíněné CD obsahuje, krom textu Zůstaň mým domovem, písně, které jsou vydané již v rámci předchozích CD. V mé analýze jsou pak zahrnuty pouze jednou. I přes

¹¹⁵ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, s. 52, [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

¹¹⁶ Poslední CD, které bylo vydané během roku 2017, kdy jsem měla již připravený návrh výzkumu, není do analýzy zahrnuto.

to, že jsou všechny texty písni vztahující se k mé diplomové práci veřejně přístupné na oficiálních stránkách kapely Ortel¹¹⁷, je možná jistá odchylka. Při předběžném porovnání těchto textů s hudebně odprezentovanými texty na stránkách youtube.cz jsem objevila pár nepřesností. Zveřejněné texty jsem proto upravila podle hudebního zpracování. Je však potřeba uvést, že v oficiálních textech se objevují gramatické chyby a špatná interpunkce, které se tedy budou objevovat i v ilustračních citacích uvedených v průběhu analýzy. Jelikož z důvodu zachování původního vyznění textu jsem opravovala pouze slovní nepřesnosti, jelikož například nepřesné opravení interpunkce by mohlo ovlivnit interpretaci textu.

Na základě výše popsané metodologie a teoretického rámce jsem určila soubor nástrojů, prostřednictvím nichž jsem analyzovala samotné texty. Vycházím především z textu *On the analysis of parliamentary debates on immigration* od Teuna A. van Dijka, ve kterém popsal několik diskurzivních strategií. I přes to, že je jeho práce zaměřená na politický diskurs a parlamentní debaty vztahující se k etnickým záležitostem, je pro mou analýzu jeho text vhodný i v tomto případě, protože relevance analyzovaných diskurzivních strategií není daná zvoleným diskurzem nýbrž kontextem. To znamená, že závisí například na výzkumných otázkách, definovaném problému nebo stanoveném cíli konkrétní analýzy.¹¹⁸

S ohledem na téma této diplomové práce a definovaném cíli se zaměřím na **pozitivní sebe prezentaci a negativní prezentaci** těch druhých související s výše popsanou binární opozicí „My“ vs. „Oni“ a ideologickým čtvercem.¹¹⁹ Jelikož spojování „Jeich“ skupiny s negativními vlastnostmi, pokud by se jednalo například o menšinovou skupinu, může podporovat stereotypní představy o dané skupině, což může v důsledku šířit nebo legitimizovat rasismus.

Dále se zaměřím na některé sémantické struktury jako jsou **téma, implicitnost a explicitnost, specifičnost a úplnost**. Téma do své analýzy zahrnuji především proto, že jeho výběr představuje to, co autor textu považuje za nejdůležitější. V souvislosti s menšinami tak mohou být zobrazovány konkrétní informace a názory. Opět tak může být

¹¹⁷ www.ortel.cz

¹¹⁸ Dijk, Teun A. van. *On the analysis of parliamentary debates on immigration*. In: *The semiotics of racism. Approaches to critical discourse analysis*. Vienna: Passagen Verlag, 2000, s. 90-102. ISBN 9783851653687. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/On%20the%20analysis%20of%20parliamentary%20debates%20on%20immigration.pdf>.

¹¹⁹ Více v kapitole 3.2.

přispíváno ke stereotypním představám. Implicitnost znamená, že informace nejsou explicitně, tedy přímo, vyjádřeny, ale je potřeba je vyvodit z textu například s ohledem na kontext.¹²⁰ „Teoreticky to znamená, že implicitní informace jsou součástí duševního modelu události, nikoli součástí semantické reprezentace.“¹²¹ Těmto strukturám se budu věnovat proto, že většina významů vztahující se k menšinám je vyjádřena právě implicitně, protože jinak by byla označena za rasistická. Na specifičnost a úplnost se zaměřím proto, že v rámci této strategie lze předpokládat, že Naše dobrá jednání a vlastnosti a Jejich špatné budou pospány specifickými termíny a naopak.

Dále se zaměřím na **návrhové struktury**, které mi pomůžou odhalit, kdo je v textu považován za aktéra a kdo za oběť uvedených událostí. **Lexikum**, jelikož jeho výběr může ovlivnit vnímání konkrétního subjektu, objektu či události. **Zájmena**, především s odkazem na „My“ vs. „Oni“, jelikož je důležité určit na koho se autor textu odkazuje, když používá zájmena my, naše a když jsou použita zájmena oni a jejich. Zaměřím se také na **rétoriku**. Zda a jaké se v textu objevují metafory, hyperboly, ironie, eufemismus, dysfemismus, opakování atd, jelikož jimi může být manipulováno s významem.¹²²

¹²⁰ Dijk, Teun A. van. On the analysis of parliamentary debates on immigration. In: *The semiotics of racism. Approaches to critical discourse analysis*. Vienna: Passagen Verlag, 2000, s. 90-102. ISBN 9783851653687. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/On%20the%20analysis%20of%20parliamentary%20debates%20on%20immigration.pdf>.

¹²¹ Tamtéž, s. 91.

Původní text: Theoretically this means that implicit information is part of the mental model of an event, but not part of the semantic representation of a discourse about such an event.

¹²² Tamtéž, s. 90-102.

3.1 Analýza

Nejdříve se budu věnovat popisu jednotlivých skupin, které se v textech objevují a následně se zaměřím na to, jakým způsobem je konstruována národní identita. Jelikož jsem si vědoma limitů kritické analýzy diskurzu, všechny navržené interpretace v průběhu analýzy jsou doloženy konkrétními citacemi z textu. Pro lepší odlišení citací písní od citací z ostatních zdrojů je použita kurzíva.

V textech kapely Ortel je možné vysledovat několik skupin lidí, jmenovitě, pracující lidé, lid, Češi, vládnoucí elity a menšiny. Největší prostor je však věnován skupinám lid a vládnoucí elity.

Pracující lidé jsou popsáni jako ta vykořisťovaná a utlačovaná skupina, do které se řadí i sám autor a interpret textů. To dokládají jak samotná slova Tomáše Ortela v rozhovorech a prohlášeních, na která jsem upozorňovala výše, ale také vybrané následující citace z textů, ve kterých se ztotožňuje s pracující skupinou. To vyvozují především z používání 1. os. čísla jednotného a nebo 1. os. čísla množného v částech, které se vztahují právě k této skupině.

*„Krájím jeden den jako ten druhej
klacky pod nohy hází mě stát
člověk stačí vydělat na to aby mohl vstát
a dojít do práce než bude tuhej.“*

*„Zuboženej stát se díky vám teď topí v bahně, pracující lid skončil někde na dně
Z toho dna se zvedneme a najdeme tu sílu kopancema v prdelích vám zvětšíme díru“*

Pracující lid jsem od skupiny Češi a lid oddělila proto, že tyto dvě skupiny jsou v textech takto explicitně označeny a oddělovány od předchozí skupiny především vybraným lexikem a tématy, se kterými jsou spojovány. Pracující lid je v textech označován jednak přímo jako „pracující lid“, člověk, který musí pracovat, aby uživil sebe i rodinu a nebo jako „dělníček“. Již samotné označení „dělníček“ zdůrazňuje, že nejsou myšleni všichni lidé, ale pouze ti, kteří se ocitají na nižší úrovni ve společnosti. Jak je možné vidět z následujících ukázek textů písní, tato skupina je spojována především s trvdou prací a špatným postavením ve společnosti.

*„Jsou to jen páni, co bez přestání z dělníčka hadr dělaj na vytírání
zkoušej ho mačkat, dokud z něj kape...“*

„Zuboženej stát se díky vám ted' topí v bahně, pracující lid skončil někde na dně...“

„Celej ten prašivej mizernej život

Člověk aby jen jak mezek dřel

Odkapává celej svět mezi prstama jak med

to pocit marnosti zas do mě vjel“

Stejně jako u předchozí skupiny, tak i se skupinou „lidé“ se autor textu ztotožňuje. Ovšem v tomto případě zároveň se skupinou komunikuje, přímo ji oslovuje. To znamená, že sám sebe staví do pozice řečníka. Snaží se upozornit na jejich postoj, hodnoty, chování, se kterými nesouhlasí nebo vyzývá k aktivitě, což se u předchozí skupiny neobjevuje. Že se autor textu řadí do této skupiny značí i oslovení bratři, kterým označuje jak sám sebe, tak i ostatní členy této skupiny. Sám sebe pak označuje za rytíře, čímž zdůrazňuje, že jeho záměrem je upozorňovat na témata a události, které se podle něho neměly stát a které lidé nechtějí vidět, a tím proti tomu bojovat. Pro oslovení lidu je použito buď přímo označení lidé, 2. os. čísla jednotného nebo 1. os. čísla množného. Tuto skupinu spojuje se stejnými tématy, které jsou spojeny se skupinou vládnoucí elity. Vytváří tak binární opozici „My“ vs. „Oni“.

„Nebudu váš soudce ani nebudu váš kat sám si na své louce mám co vykydat

Zaměst svoje prahy, prahy každé by měl udělat

Všechny ideály třepí se jak nit... vlajky co by vlály kdo má uchopit

tak se vás ptám lidé – lidé ... kterou stranou jít

Zmařený jsou plány pošlapaný tradice otevřený brány barevný ulice

že umíme mlčet mlčet ... to mě trápí nejvíce“

„Mysl mou pustoší a můj strach ztrácí sílu a já dál do uší budu vštěpovat ti víru...

Rovně stůj naslouchej nenech mluvit lháře pravdu svou v srdci měj plivni jim do tváře.“

„Nechcem dál s ostudou hrabat hubou hlinu mluvím k vám s pokorou a vyzývám k činu.“

*„Strmej pád a pak chlad chodníků jim patří v dějinách moudro brát to pomůže nám
bratři..“*

*„V sobě nacházím rytíře
z dávných krutých dob
co dere se mlázím
a v lidech dusí lhostejnost“*

Nejméně zastoupenou skupinou je ta, kterou jednak označuje jako „Čech“, „českej muž“, spojuje ji s „češtvím“, nebo se symbolem českého lva. Spojena je s tématy, v nichž se vymezuje vůči jiným státům, menšinám nebo v tématech věnujících se režimu a společné historii. Sám sebe opět řadí do této skupiny. Bud' použitím zájmen „nás“ nebo stejným způsobem jako u předešlých skupin.

„Český muž pod bičem otrokáře žil...čímpak si to zasloužil“

*„Ten kousek půdy,
tu zem, co rodnou nazývám
tolik lidí život za ní položilo
já se teď sám, sám sebe ptám
čím to, že češtví se z nás vytratilo.“*

*„Možná už si nezaspívám, nedokončím myšlenku.
Zastaví mě zavřou v cele, řeknou mi jen holenku,
kdybys hubu neotvíral, nebyl bys na kolenou
a nedřepěl v kriminále, kde už Čech je menšinou“*

Další skupinou je „vládnoucí elita“. V některých textech není přímo uvedeno, zda se jedná o vládnoucí skupinu ve smyslu státní správy nebo se jedná i o skupiny, které vládnou či spíše řídí například firmy nebo se jinak řadí k výše postavené společenské skupině. Ovšem všechny tyto skupiny jsou spojovány s negativními vlastnostmi a aktivitami. Konkrétně s tématy korupce, povýšenost, protekce, daně a hospodaření s penězi. Z následujících ukázek je také zřejmé, že jsou k označení samotných vládnoucích elit a jim přisouzených vlastností a aktivit použity dysfemismy a vulgarismy, což se u předchozích skupin nevyskytuje.

„VYHÁZÍME JE ... budoucnost já vidím temně ...

VYHÁZÍME JE ... rozkradače český země ...

VYHÁZÍME JE ... zhyne panská arogance ...

VYHÁZÍME JE ... poslední to naše šance ...“

„REF: Jsou to jen páni, co bez přestání z dělníčka hadr dělaj na vytírání

zkoušej ho mačkat, dokud z něj kape, já budu ten, co na krk jim šlápne

těm nadutejm volům synáčkům prasat, do leštěnejch stolů své jméno chci napsat.“

„Všude, všude samá špína a smrad,

a já se opět ptám,

kolik z daní ještě vám,

na tohle město dám.

Na tohle město dám.“

Poslední skupinou, která se v textech objevuje, je skupina „menšiny a cizinci“. Stejně jako u předchozí skupiny „vládnoucí elity“ se sám autor k nim neřadí a spíše se vůči nim vymezuje. Jedinci zahrnuti do skupiny „menšiny a cizinci“ jsou také dávání do kontextu problémů, které jsou s nimi veřejně spjaty. Ovšem s rozdílem, že jim vždy není explicitně připisována vina za zmíněné události či situace. K textům je možné přistupovat tak, že nejsou do této skupiny explicitně zařazeni všichni, kteří se k nim oficiálně řadí. Pro ilustraci uvedu příklad na jednom z nejdiskutovanějších textů, písni Mešita. Jak je vidět z následující ukázky, negativní vlastnosti a aktivity, konkrétně vraždy, boje, válka, nejsou připisovány všem, kteří vyznávají islám nebo se řadí mezi Araby. Skupina „menšiny a cizinci“ je vymezena právě „Jejich“ negativními vlastnostmi nebo událostmi a činy, se kterými jsou spojovány. S ohledem na výběr slov, Alláh, arabský vrah, Mohamed, je zřejmé, že je zde uvažováno o Arabech a zastáncích islámského vyznání, ovšem skupina je omezena pouze na ty, kteří ve jménu své víry a svého národa vraždí a podporují špatné aktivity. S ohledem na kontext doby a samotný text můžeme tedy předpokládat, že se jedná o členy tzv. Islámského státu nebo například teroristy. Uvedená interpretace textu ale není jediná možná. Další možností je k textu přistupovat tak, že členům „Jejich“ skupiny jsou připisovány pouze negativní vlastnosti, ovšem ne se záměrem odlišit „dobré“ a „špatné“ muslimy, ale spíše s úmyslem podpořit stereotypní představu o Arabech upozorněním na negativní vlastnosti a aktivity s nimi spojenými.

*„Cítit se budou v právu
Ti v tom černým hávu
Útočí jen v davu a svatou válku ctí.
Pro Aláhovo slávu, uříznou ti hlavu
Mají jen o to snahu, zastavme šílenství!*

*Cítím se podveden, když ti, co vedou zem,
Diskutovat chtěj s arabským vrahem.
Xenofobní strach bije na poplach
Řeknu jen pár vět
"Nechci multi-kulti svět!"*

*Kde nenávisť je ctnost a vražda poslušnost,
Kde ukamenujou klidně ženu tvou,
Tam kde trhavinou pravdu určujou,
Tam roste černej květ s názvem Mohamed. “*

Do skupiny cizinci a menšiny jsou zařazeni Arabové, Černoši, Asiati a Romové. Vždy jim jsou připsány „charakteristické“ negativní vlastnosti. Vůči těmto skupinám se autor textu vymezuje a sám sebe ironicky označuje za cizince.

*„Tak si k větvím zaskočím pro cigaret pár
kousek vedle jehněčím
voní kebaby stán.
Černoch mi pak za rohem slevu vnucuje
v bordelu kde asiátka gatě stahuje. “*

*„V autobusu dojem mám
pak, že to nejsem já
kdo se tady jako doma
cejtít má!“*

*„Kde se berou, odkud jsou?
A kam spěje má zem?
V Čechách jsem se narodil,
ale jsem tu cizincem. “*

*„Hájíš tu právo lidí, co jenom černě vidí, čas se před nima klidí, vidíš to sám.
Nežiješ v jejich díře, víš prd o jejich víře, líp se chová i zvíře, krk na to dám“*

*„dokud se lid neprobudí nenalezne řešení
kanály se budou ztrácet a rozkrádat lešení“*

Rozdělení do jednotlivých skupin, které se v textech objevují, ilustruje jednak témata, kterým se autor v textech věnuje, ale především jasně rozděluje skupiny na základě binární opozice „My“ vs. „Oni“ a jsou tak lépe vidět pravidla ideologického čtverce. Do skupiny „My“ autor řadí pracující lid, lid a Češi. Avšak ve větším množství textů používá pouze vymezení „lid“. V rámci této skupiny pak uvažuje o všech lidech žijících na jednom území a podléhajících stejné vládě. S ohledem na záměr Tomáše Ortela, fakt, že pochází z České republiky, odkazy na české symboly a zmíněné češství je téměř jisté, že je v textech myšlena Česká republika a tudíž lidé žijící na jejím území. Do skupiny „Oni“ jsou pak řazeni všichni ostatní, konkrétně vládnoucí vrstva, menšiny a cizinci.

Co se týká vlastností, které jim jsou připisovány a událostí, se kterými jsou spojováni, tak splňují předpoklad ideologického čtverce. Již v této části analýzy je zajímavým poznatkem, že i přes to, že mluvčí v textu sám sebe řadí do skupiny „My“, tak s výslovně pozitivními vlastnostmi je spojován pouze on. Souvisí to především s výše uvedenou informací, že v textech vystupuje jako mluvčí „Naší“ skupiny a snaží se je přimět k tomu, aby následovali jeho dobré skutky a inspirovali se jeho dobrými vlastnostmi. Implikovanou pozitivní vlastností či aktivitou připisovanou zbylé skupině „My“, může být samotné odlišení od skupiny „Oni“, čímž je jim dáвана určitá důvěra, že budou následovat pozitivní rady a činy autora textu či mluvčího v něm.

*„Lide povstaň přišel čas,
neptat se svých bohů.
Ve vašich tvářích vidím jas,
zvuky bubnů a lesních roh...“*

„Nechcem dál s ostudou hrabat hubou hlinu mluvím k vám s pokorou a vyzývám k činu“

*„mám snad jenom já na duši kámen
co mysl tíží a páteř drolí
ne, nepřestanu budit vaše svědomí a city
zvlášť v době, co nastává - mí draží“*

I přes to, že jsou s nimi spojovány vlastnosti, které sami o sobě mohou být interpretovány jako negativní, například pasivita, mlčení nebo lhostejnost, v kontextu celého textu mohou mít pozitivní vyznění. V textech je totiž velmi často používán kontrast při výběru lexika popisující vlastnosti skupiny „My“ a vlastnosti „Jejich“ skupiny. Pro popis vlastností „Naší“ skupiny jsou ve větší míře používána neutrálně zabarvená slova. Ovšem pro popis aktivit a vlastností „Jejich“ skupiny a tím i při popisu křivd a utlačování „Naší“ skupiny, jsou použity vulgarismy a dysfemismy.

*„Až se zítra ráno probudím a výjdu mezi lidi pozvu všechny do prahy ať to taky vidí
Jak válej se tam tataři a rádi syfilis jak náky ženě na hlaváku teče z hlavy hnis
Navštívím i pražskej hrad a plno výborů jak tláskaj se tam tlačenkou a kecaj vo hladu
Co tam dělaj politici, to se nikdo nedoví asi píšou lobbistům domácí úkoly“*

*„Koláče bez práce nejsou
to přeci ví každéj z vás
Jsou však ti co dostanou prachy i když nevstanou
A u prdele mají nás...“*

*„Ať se koukneš kamkoliv,
samý bezpráví.
Bezďáci přivezení na černo,
se tady flákají...“*

V následující ukázce je také možné vypožorovat ironii, kterou je opět znázorněna a zdůrazněna špatná vlastnost skupiny „Oni“.

*„A tak se trochu snaž, cenu všeho znáš, v bídě přeci chcípnout nikdo netouží
však to říkají ti zpychlí haranti, co za vodou jsou a ne před louží.“*

Do skupiny „Oni“ jsou zařazeni nejen „vládnoucí elity“, ale, jak jsem již uvedla, také „menšiny a cizinci“. Ty jsem od vládnoucí elity oddělila proto, že jim ve většině textů není explicitně připisována vina za události, kterým je věnován prostor. Pokud je v textu zmíněna nějaká menšina nebo cizinci, vždy, krom jednoho textu, je na explicitní rovině za viníka označena „vládnoucí elita“. To souvisí především se zvolenými tématy jednotlivých textů, které jsou výrazně zaměřeny na zdůraznění špatných aktivit u „vládnoucí elity“. Pokud se tedy v textu objevují témata menšin a cizinců, jsou pak primárně zaměřeny na

špatné počínání vládnoucích vrstev v řešení témat vztahujících se ke skupině „menšiny a cizinci“.

„Cítím se podveden, když ti, co vedou zem,

Diskutovat chtěj s arabským vrahem.

Xenofobní strach bije na poplach

Řeknu jen pár vět

"Nechci multi-kulti svět!"

„Problém to je kamaráde to ví každá prabába

do gheta ať se podívá celá ta naše vláda

integrace nepomáhá ani rady z Bruselu

celej tenhle problém spěje do velkého průseru“

„ten co toužil válku s ropou probudit

nechat vlastní lid tak sprostě v troskách zahubit“

Ve dvou textech je možné vysledovat, že mezi viníky jsou zařazena také média, konkrétně Mešita a 11.září. Je to tedy další skupina, kterou autor řadí do „Jejich“ skupiny a které jsou připisovány negativní vlastnosti. Jelikož je jim pozornost věnována právě pouze u dvou textů a to takových, které jsou zaměřeny na témata spojená s cizinci, nevěnovala jsem jim samostatný prostor v předchozí části. Oba texty je možné interpretovat více způsoby. Jedním z možných způsobů je, že budeme uvažovat o všech jedincích, kteří jsou islámského vyznání. Druhý možný přístup spočívá v tom, že budeme uvažovat pouze o jedincích spojených s terorismem nebo Islámským státem. To, že jsou za viníky označena média a vládnoucí vrstvy totiž neznamena, že této skupině nejsou připisovány negativní vlastnosti a nejsou použita slova, která podporují negativní vyznění textu. Obě interpretace můžou být založené na stejné argumentaci, že v textech se objevují pouze negativní vlastnosti skupiny „menšiny a cizinci“ a nejsou uvedeny ty pozitivní. V rámci první uvedené interpretace by to mohlo mít funkci odlišit jedince, kteří se řadí mezi teroristy nebo patří k Islámskému státu. V druhém případě je možné upozornit na to, že v textu, jako protiváha, chybí vlastnosti pozitivní, které by vymezovaly onu odlišenou skupinu. Tím může text přispívat ke stereotypnímu vnímání menšin a cizinců a podporovat tak rasistické myšlení ve společnosti.

*„V zemi křesťanů, mešita stojí,
Ať mi někdo z vás na to odpoví,
Proč kostel nestaví v arabských zemích
A proč země má všude je pro smích?
Je to prokletí, cítím se v zajetí mediálních lží
A strachem o děti.“*

*„Mediální tlak hravě způsobí
že z těch co zvěrstva stále páchaj udělaj lidi ...“*

*„Zase budou lhát řídit tenhle svět
mediální klam kam může spět
zase budou lhát a všichni poddaní
udiveni jsou kdo tahá nitkami“*

Dalším prvkem, který je v textech možné sledovat a na základě kterého jsem tuto skupinu označila jako skupinu „Oni“, je zdůraznění kulturní jinakosti. Konkrétně je jinakost v textech zdůrazněna na základě stylu oblékání, rozdílného náboženství a symbolů, čímž opět mohou texty přispívat k šíření stereotypních představ „Jejich“ skupiny.

*„Cítit se budou v právu
Ti v tom černým hávu
Útočí jen v davu a svatou válku ctí.
Pro Aláhovo slávu, uříznou ti hlavu
Mají jen o to snahu, zastavme šílenství!“*

*„ten co toužil válku s ropou probudit
nechat vlastní lid tak sprostě v troskách zahubit
a tahle divá monstra pak dokonalá zášť“*

*„dokud se lid neprobudí nenalezne řešení
kanály se budou ztrácet a rozkrádat lešení“*

*„Bezďáci přivezení na černo,
se tady flákají...“*

*„Parky okupovaný menšinou,
a kam si děti svý,
můžu poslat v klidu hrát,
nemuset se o ně bát.“*

Ve většině textů je tedy vina za problém, kterému je v konkrétním textu věnován prostor, připisána skupině „vládnoucí elita“ a ve dvou jsou současně uvedeny i média. Ta jsou obviňována z šíření klamných informací. Z této tendence, vybočuje text Cizinec, který se primárně zaměřuje na cizince žijící v našem státě a na stížnost, týkající se jejich přítomnosti. Opět jsou spojováni pouze s negativními vlastnostmi, výběr slov podporuje negativní vyznění textu a je zde opět upozorněno na kulturní jinakost. Jednak zdůrazněním, že pochází z jiné země a současně s tím i z jiné kultury, čímž opět mohou být podpořeny stereotypní představy vztahující se k jednotlivým skupinám.

*„Kde se berou, odkud jsou?
A kam spěje má zem?
V Čechách jsem se narodil,
ale jsem tu cizincem.“*

*„Tak si k větvím zaskočím
pro cigaret pár
kousek vedle jehněčím
voní kebaby stan.
Černoch mi pak za rohem
slevu vnucuje
v bordelu kde asiátka gatě
stahuje.“*

Jak jsem uvedla již v části věnující se národní identitě teoreticky, jedná se o vztahovou záležitost. To znamená, že „Naše“ skupina se vymezuje vždy vůči „Jejich“ skupině. V analyzovaných textech se objevuje více takových vztahů. Téměř ve všech textech je možné sledovat vymezení se skupiny „lidé“ vůči „vládnoucí elitě“. To může také plnit funkci oslovit co největší skupinu lidí, jelikož je to blízké téma většiny obyvatel. Každý, kdo žije na území České republiky, musí dodržovat určitá pravidla a zákony, žije v hierarchickém systému, kdy v pomyslném žebříčku nad ním je někdo, kdo dohlíží na plnění jeho povinností, což znamená, že by se toto téma mělo dotýkat všech. Vůči této

skupině se skupina „lidé“ vymezuje především na základě zdůraznění špatných aktivit a rozhodnutí, které mají dopad na „Naší“ skupinu. V některých částech je uvedena i možnost odvolání současné „vládnoucí elity“, ovšem pouze v jednom případě je nastíněna otázka, kdo jiný by se ujal této pozice. Vymezení se vůči vládnoucí elitě a tendence navrhnout jednoduchá řešení může odkazovat k definici populismu. Ke zdůraznění jednotlivých negativních aktivit a vlastností „Jejich“ skupiny je použito opakování.

*„VYHÁZÍME JE ... budoucnost já vidím temně ...
VYHÁZÍME JE ... rozkradače český země ...
VYHÁZÍME JE ... zhyne panská arogance ...
VYHÁZÍME JE ... poslední to naše šance ...“*

*„Hodiny chci posunout a ukončit váš čas
na trojzubec nabodnout a ať vás vezme d'as
v očích máte žiletky, na jazyku jed
mezi sebou zápletky a kolem huby med*

*v očích máte žiletky, na jazyku jed
mezi sebou zápletky a kolem huby med“*

*„Přestane se nadávat a přestane se smát
lid se začne nabádat, že sám ovládne stát,
kdo z vás se pak nabídne uchopit českou zem,
kdo po zisku netíhne a má hlavu s rozumem*

*kdo z vás se pak nabídne uchopit českou zem,
kdo po zisku netíhne a má hlavu s rozumem“*

V druhém případě se jedná o vymezení skupiny „lidé“ vůči skupině „menšin a cizinců“. Tento vztah je založen nejen na odlišení „Naší“ skupiny prostřednictvím spojování „Jejich“ skupiny s negativními vlastnostmi a aktivitami, ale především na zdůraznění „Jejich“ kulturní jinakosti. Zajímavé také je, že největší prostor je věnován Romům a Arabům. Opět je možné určit více důvodů, proč tomu tak je. Prvním z nich je snaha reflektovat dvě skupiny, které jsou v naší zemi považovány za nejméně oblíbené. Jelikož, jak vyplývá z aktuálního výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění, uvádějí

Češi nejhorší vztah právě k těmto dvěma skupinám.¹²³ Druhým důvodem pak může být opět získání si pozornosti co největší skupiny posluchačů právě pro jejich výrazné antipatie vůči těmto dvěma skupinám. V textech se objevují také bezdomovci a další skupiny, které nějakým způsobem, podle autora textu, vybočují ze společnosti. Jsou to lidé, kteří berou drogy, vrazi a další, kteří jsou uvedeni v citaci.

*„Až se zítra ráno probudím a výjdu mezi lidi pozvu všechny do prahy at' to taky vidí
Jak válej se tam tataři a řadí syfilis jak náky ženě na halváku teče z hlavy hnis“*

*„Psychopati na silnici, magoři a vrazi dnes a denně potkávám je, naši páni drazí
Páni co si ve vázankách ruce sobě mežete a na slušný lidi tak okatě serete“*

*„Vždyť ten bordel kolem sebe radši nikdo nevidí,
já jsem předci zdravěj člověk, tak co mi je do lidí
Budu pořád doufat, že můj hlas se změni v chorál
nezvolené cesty nikdy nelitoval“*

Třetím vztahem, ve kterém se vymezuje skupina „My“ vůči skupině „Oni“, je vztah mezi „Čechy“ a „menšinami a cizinci“. Současně s tím je v textech také vyjádřen vztah mezi „Čechy“ a „vládnoucími vrstvami, ve kterém je patrné apelování na „češství“ jako na určité cítění nebo hodnotu, které se ze společnosti „vytratilo“.

*Ten kousek půdy,
tu zem, co rodnou nazývám
tolik lidí život za ní položilo
já se teď sám, sám sebe ptám
čím to, že češství se z nás vytratilo*

V těchto textech je kladen důraz především na zdůraznění utlačování Čechů na území České republiky. Mezi těmi, vůči kterým se „Češi“ v textu konkrétně vymezují, jsou Rusové, Američané a Romové. Na následující citaci dokládám, že v souvislosti s Romy je opět možné text interpretovat jako šíření stereotypní představy o této skupině, jelikož jsou spojováni pouze s negativními vlastnostmi a trestnou činností.

¹²³ TUČEK, Milan. Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – březen 2018. In: cvvm.soc.cas.cz [online]. 9. duben 2018 [cit. 18-04-2018]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/4588-vztah-ceske-verejnosti-k-narodnostnim-skupinam-zijicim-v-cr-brezen-2018>

*„kdybys hubu neotvíral, nebyl bys na kolenou
a nedřepěl v kriminále, kde už Čech je menšinou“*

Vymezení se vůči Rusům a Američanům může implicitně znamenat i vyjádření nesouhlasu s nastavením vlády v České republice. Konkrétně s obdobím komunismu a v druhém případě se současnou demokracií. Tato možná interpretace vychází z uvedených negativních vlastností, které jsou připsány jednotlivým skupinám. Na následujících citacích je také možné vidět označení „Čechů“ vulgarismem, což je možné považovat za zdůraznění negativního postoje a upozornění na negativní aktivity „Jejich“ skupiny vůči „Naší skupině“ prostřednictvím ironie.

*„Léta rusům se tu klaněl české lev
Léta rusům se tu klaněl české lev
Léta rusům se tu klaněl české lev...
do kterýho vtoupil hněv*

*Voly voly alelua, (Z nás dělej!)¹²⁴, Voly voly
alelua (Z nás dělej!)“*

*„Chválit ameriku je teď výsada
Chválit ameriku je teď výsada
Chválit ameriku je teď výsada...
slovanskýho národa“*

Poslední, nejméně zastoupený vztah, je vymezení skupiny „pracující lid“ vůči skupině „vládnoucí elity“. Vztah mezi těmito dvěma skupinami je založen na zdůraznění odlišného postavení ve společnosti a s tím i související rozdílné finanční situace. Toto téma je pak možné sledovat i v dalších textech, kde je uvedeno, že členové „vládnoucí elity“ mají peníze i přes to, že nepracují nebo že jsou zkorumpovaní. V těchto případech se ovšem jedná o kontext vztahu skupiny „lidé“ a skupiny „vládnoucí elity“. V případě vztahu „pracující lid“ a „vládnoucí elity“ je použito takové lexikum, které zdůrazňuje především odlišné postavení obou skupin. „Pracující lid“ a jeho členové jsou označováni jako „dělníček“. Prostřednictvím přirovnání, například „dřeš se jako vůl“, je zdůrazněna těžká práce, kterou musí vykonávat. Způsob, jakým jsou označeni členové „vládnoucí elity“,

¹²⁴ „(Z nás dělej)“ není obsaženo v původním textu. Na základě porovnání s hudební verzí je tato část doplněna autorkou práce.

například „*nadutejm volů*“, „*synáčkům prasat*“, vypovídá o postoji „pracujícího lidu“ vůči „Jejich“ skupině. Především použitím vulgarismů, kterými jsou popsány negativní vlastnosti a aktivity „Jejich“ skupiny. Poukázáno je na téma protekce a povýšeného jednání.

Význam mají také názvy textu Hadr a Marnost. Slovo hadr při běžném použití představuje kus látky používající se na vytírání či otírání. Dnes jsou takové hadry záměrně vyráběny a prodávány, ovšem dříve se dělaly z nepotřebných látek. Pokud je takové slovo vztaženo k člověku, vyjadřuje špatné zacházení. V tomto textu podporuje interpretaci textu jako poukázání na postavení skupiny „My“ do pozice těch vykořisťovaných a utlačovaných ze strany „vládnoucí elity“. Název Marnost může vyjadřovat pocity jedinců patřících do této skupiny. U první citace je opět vidět, že pro zdůraznění je použito opakování. Z poslední uvedené citace je také možné vyčíst postoj autora textu, který se staví do role obhájce práv jedinců skupiny „My“.

*„Celej ten prašivej mizernej život
Člověk aby jen jak mezek dřel
Odkapává celej svět mezi prstama jak med
to pocit marnosti zas do mě vjel
Odkapává celej svět mezi prstama jak med
to pocit marnosti zas do mě vjel“*

*„krájím jeden den jako ten druhej
klacky pod nohy hází mě stát
člověk stačí vydělat na to aby mohl vstát
a dojít do práce než bude tuhej“*

*„Jsou to jen páni, co bez přestání z dělníčka
hadr dělaj na vytírání
zkoušej ho mačkat, dokud z něj kape, já budu
ten, co na krk jim šlápne
těm nadutejm volům synáčkům prasat, do
leštěnejch stolů své jméno chci napsat
sedřený ruce, sevřený v pěsti, už nebudou zvonit klíči na náměstí...“*

Další složkou, která se podílí při konstruování národní identity, je důraz na společnou historii. V analyzovaných textech se objevuje také a je možné ji shrnout do několika tendencí. V prvním případě se jedná o odkazování k obecné historii, kdy není určena konkrétní doba ani konkrétní událost. Pouze je možné určit, že se jedná o období před První světovou válkou, jelikož text explicitně odkazuje k období vlády králů na území dnešní České republiky. V uvedené citaci je možné vidět kladné vlastnosti dřívějších panovníků. Prostřednictvím toho jsou implicitně zdůrazněny negativní vlastnosti „vládnoucí elity“ v dnešní době.

*„Za dávných věků
v dobách co vládl ještě král
v pádem cizáků hradbami
sídlo obehnal a chrabrostí bránil
zemi rodnou a svůj lid
poddané chránil, aby mohly v klidu žít“*

*„Dějiny přeci plný jsou,
jak si národ sví vzít nedá.
Evropu bránil,každej král,
před nájezdama vládců.
Dnes abych sám se tady bál,
nože v zádech od svých zrádců.“*

V těchto textech je ve velké míře využívána metafora, kterou jsou, prostřednictvím lexika označující minulost, popsány negativní vlastnosti „Jejich“ skupiny. Jednou z možných interpretací refrénu písně Do země klasů je, že „pohanskou zvěř“ jsou označeni členové skupiny „cizinci a menšiny“ vůči kterým se vymezuje explicitně v dalších textech. Tuto interpretaci vyvozují především z faktu, že v textech se objevují pouze dva typy skupiny „Oni“, „vládnoucí elita“ a „menšiny a cizinci“. S ohledem na předchozí odstavec textu, je možné v rámci této interpretace „vládnoucí elitu“ vyloučit, jelikož v něm jsou zmíněny kladné vlastnosti panovníka a v refrénu jsou pak tyto vlastnosti uvedeny jako příklad „správného“ postupu proti „Jejich“ skupině. V tomto případě by část „kde bičem se hnala pohanská zvěř“ znamenala schválení násilí při řešení problémů mezi skupinami „My“ a „Oni“. Další nabízející se interpretací je, že „zlověstnej keř“ označuje všechny členy „Jejich“ skupiny vůči kterým se kapela Ortel ve svých textech vymezuje,

což zahrnuje i „vládnoucí elitu“. Pro lepší ilustraci obsahuje následující citace znovu část textu, která je uvedena výše.

*„Za dávných věků
v dobách co vládl ještě král
v pádem cizáků hradbami
sídlo obehnal a chrabrostí bránil
zemi rodnou a svůj lid
poddané chránil, aby mohly v klidu žít*

*Ref.: Vrátit se tam do starejch časů
kde bičem se hnala pohanská zvěř.
Vrátit se tam do země klasů
a vyrvat i s kořeny zlověstnej keř.“*

Dalším případem, kdy je použita složka společné historie, je odkazování ke konkrétní události nebo době v minulosti. Ve všech analyzovaných textech je možné vysledovat pouze čtyři taková místa. První událostí, na kterou se autor odkazuje, je Sametová revoluce v textu Hadr. Událost symbolizující revoluci bez použití násilí. V kontextu tohoto textu může vyjadřovat postoj skupiny „pracující lid“, že další řešení jejich postavení již bude probíhat důsledněji a razantněji, jelikož postup při Sametové revoluci negují.

*„REF. Jsou to jen páni, co bez přestání z dělníčka hadr dělaj na vytírání
zkoušej ho mačkat, dokud z něj kape, já budu ten, co na krk jim šlápne
těm nadutejm volům synáčkům prasat, do leštěnejch stolů své jméno chci napsat
sedřený ruce, sevřený v pěsti, už nebudou zvonit klíči na náměstí...“*

Druhou událostí zmíněnou v textech je defenestrace. Jeden z textů je tak i pojmenován. V kontextu textů je to opět možné interpretovat jako určitý způsob schválení násilí při změně vlády v České republice a v tomto případě dokonce jako návrh řešení dané situace a popsaného problému. Další možností interpretace je přistupovat k těmto slovům metaforicky. Znamenalo by to pak zdůraznění, že další snahy o změnu budou razantnější a důslednější. Ovšem stále na rovině diskuse nebo prostřednictvím jiných politických prostředků vedoucích ke změně aktuálního nastavení vlády.

*„Dochází mi dech a chce se mi tak křičet, v podhradí zbraně začínají řinčet
Proberte se na radnici bude to fakt bolet, z vokna na tu dlažbu tvrdej bude dolet“*

*„Strmej pád a pak chlad chodníků jim patří v
dějinách moudro brát to pomůže nám bratři...“*

(...)

VYHÁZÍME JE ... budoucnost já vidím temně ...

VYHÁZÍME JE ... rozkradače český země ...

VYHÁZÍME JE ... zhyne panská arogance ...

VYHÁZÍME JE ... poslední to naše šance ...“

Další texty odkazují na období komunistického režimu. V prvním textu vycházím z informace, že autor textu již tuto dobu pamatuje a také z informace, že byla zakázána tvorba Karla Kryla. V druhém textu je tato doba již explicitně uvedena. V písni Ideje jsou uvedeny pouze negativní stránky této doby, o kterých autor v druhé části píše, že se v současné době opakují. Píseň Český muž je zaměřen na výčet jednotlivých typů vlád, které se na území současné České republiky vystřídaly. Oba texty mají společné, že jsou prostřednictvím nich opět zdůrazněny pouze negativní vlastnosti a aktivity skupiny „vládnoucí elity“. Pro zdůraznění plynutí času a opakování se určitých rysů z minulosti je použito opakování a gradace.

*„Je to už pár let
co jako malej poslouchal jsem Kryla
Je to už pár let
moje máma tenkrát okna zatemnila
Je to už pár let
a já divil jsem se stejně jako dneska
Je to už pár let
co byla zakázaná první jeho deska“*

*A tak jak šel čas
přišla znova doba zákazů a sankcí
A tak jak šel čas
místo patriotů jsme jen štvaní psanci*

*A tak jak šel čas
donuceni žít v úzkosti a strachu
A tak jak šel čas
zadupat nás chcete do hlíny a prachu“*

*„Český muž pod bičem otrokáře žil
Český muž pod bičem otrokáře žil
Český muž pod bičem otrokáře žil
...čím pak si to zasloužil*

Voly voly alelua...

*Léta rusům se tu klaněl české lev
Léta rusům se tu klaněl české lev
Léta rusům se tu klaněl české lev...
do kterýho vtoupil hněv“*

V dalších textech je společná minulost znázorněna prostřednictvím odkazu na předky a jejich zásluhy za stát v různém směru. Podobně jako v předešlé části je i u těchto textů možné vyčíst odkaz k předkům obecně, kdy jsou myšleni všichni předkové, kteří se zasloužili o stát, ale i konkrétní označení „dědové“ nebo „otcové“. Pokud jsou texty nebo jejich části zaměřené na obecné pojetí předků či konkrétní „dědové“, jejich vyznění je stejné. Vždy jsou popsáni jako ti, kteří v pozitivním smyslu vylepšili „náš“ stát a „Jejich“ skupina v současné době tento posun k lepšímu ničí.

*„pozdě je prstem vlastizrádce
značivlastí už nebude tvá rodná zem
kterou nám předali dědové naši
vybojovanou proti všem“*

*„Ten kousek půdy,
tu zem, co rodnou nazývám
tolik lidí život za ní položilo
já se teď sám, sám sebe ptám
čím to, že češství se z nás
vytratilo“*

Rozdíl je patrný v textu Cizinec, ve kterém je uvažováno o blízké minulosti, kterou mohli ovlivnit „naši“ otcové, ale nestalo se tak. Funkcí tohoto textu může být také zdůraznění, že se nejedná pouze o problém, který vznikl v této době, ale že se jedná o déletrvající stav. Z kontextu předchozí části textu, ve které se vymezuje vůči cizincům žijícím na „našem“ území, je možné vyvodit, že „naši“ zem „neuměl“ ubránit před skupinou „cizinci a menšiny“.

„Říkám si.

*Kdyby táta ještě žil
viděl to co já
zrak by se mu zamlžil
a slyším jak povídá.*

Říkal by.

*Podívej chlapče můj
jak dopadla zem,
kterou jsem já jen pro tebe
ubránit neuměl.“*

Důraz na společnou minulost je kladen také v osobní rovině každého jednoho člena. Konkrétně v části, která má mobilizovat jednotnou a aktivní činnost „Naší“ skupiny. Prostřednictvím přímé promluvy směrem k příjemcům apeluje na jejich dřívější, lepší přístup k řešení situace „Naší“ skupiny.

*„kam poděla se soudržnost
kam zmizel onen chór“*

Nejčastější způsob, jak je v textech odkazováno k minulosti, je prostřednictvím lexika. Od předchozích způsobů se odlišuje tím, že text je napsán v přítomném či budoucím čase prostřednictvím slov, které odkazují k minulosti. Příkladem můžou být slova „zase“, „opět“, „opevnit města“ apod. Části, ve kterých jsou použita slova „zase“ nebo „opět“ odkazují pro „naši“ skupinu k negativní minulosti.

„Zase budou lhát řídit tenhle svět“

„A já tu stojím, jak cizí vojín, opět se bojím, že může být hůř“

V ostatních textech autor popisuje své současné aktivity nebo budoucí plány lexikem, kterým text spojuje s minulostí. Příkladem může být, že sám sebe označuje za rytíře. V implicitní rovině může mít takové označení funkci přisouzení či znázornění pozitivních vlastností autorovi textu. S ohledem na kontext se nabízí především odvaha a vytrvalost.

*„V sobě nacházím rytíře
z dávných krutých dob“*

Dalším příkladem je popsání plánovaných aktivit, kterými chce autor bojovat s „Jejich“ skupinou. S ohledem na konkrétní text se nejspíše jedná o skupinu „vládnoucí elity“. V následujících citacích je možné opět vyčíst více interpretací. Nejpravděpodobnější je, že na základě zvolených slov autor textu neodmítá, ale spíše navrhuje řešení problému násilím. To vyvozují i s ohledem na předchozí slova v jednom z textů, kde je uvedeno *„prolitá bude naše krev, ale meč nesmí zapadnout prachem“*. Další možnou interpretací je snaha o řešení problému v rámci nějaké diskuse. Konkrétní úsek textu by pak vyjadřoval postoj, že autor textu je připravený danou situaci důrazně řešit i přes to, že bude „Naše“ skupina muset ustoupit v nějakých pro ni důležitých nárocích, zvycích nebo požadavcích, takže spojení *„prolitá krev“* by pak bylo zamýšleno jako metafora.

*„a vzepřu se pánům
ať navždy slyší slova má
vstříct světlým ránům
kovanýma botama“*

„Opevnit města, je můj plán“

*„Stát se má, co stane se
Do dějin vstoupí ten
Kdo jako já už nenese
být panstvem ponížen“*

*Kalich náš už přetéká
Hořkost v ústech mám
Okrádá tu člověk člověka
V zemi vládne špatnej král“*

Dalším prvkem podílejícím se na konstrukci národní identity jsou národní symboly. V tvorbě kapely Ortel jsou zmíněny tři státní symboly, vlajka, český lev a hymna. V písni, ve které se hovoří o vlajce, nejsou uvedena žádná další konkrétní specifika, což znamená, že není explicitně řečeno, zda je uvažováno o české vlajce nebo o vlajce v obecné rovině jako o symbolu jakékoli skupiny. Z textu je možné vyčíst, že je tomuto symbolu přikládána důležitost, jelikož ji nemůže „držet“ každý. Slovo držet jsem dala do uvozovek proto, že se přikláním spíše k metaforickému pojetí, než k doslovnému významu. Vlajky zde mohou označovat společné přesvědčení, směr nebo cíl, který by měl být jednotný pro celou skupinu. V části textu, kde se konkrétně nachází slovo „*vlajky*“ je pak úvaha o tom, kdo je schopný vést „Naši“ skupinu tak, aby udržel onu jednotu a aktivní přístup.

*„Nebudu váš soudce ani nebudu váš kat sám si na své louce mám co vykydat
Zamést svoje prahy, prahy každé by měl udělat
Všechny ideály třepí se jak nit... vlajky co by vlály kdo má uchopit“*

Český lev, druhý symbol, kterému je věnován v textech prostor, je v písních vždy vztažen k minulosti a s největší pravděpodobností je symbolem utiskovaného českého národa. To je možné považovat za zdůraznění mobilizační funkce textu, jelikož explicitně je uvedeno, že český lev byl pod nadvládou Ruska a že byl utlačovaný. První citace je pak možné interpretovat jako vykreslení pocitů členů „Naši“ skupiny, která již nechce mlčky sledovat situaci, ale plánuje ji řešit.

*„Léta rusům se tu klaněl český lev
Léta rusům se tu klaněl český lev
Léta rusům se tu klaněl český lev...
do kterýho vtoupil hněv“*

*„dlouho se krčil České lev,
spoután svým strachem,“*

Poslední zmíněný státní symbol není uvedený explicitně, ovšem v kontextu daného textu je možné o níže uvedených slovech přemýšlet jako o odkazování se ke státní hymně. Jednou z možných úvah nad daným textem je, že vyjadřuje odpověď na otázku ve státní hymně „Kde domov můj“, čímž by pak byla zdůrazněna blízkost a jednotlivých problémů v textu příjemcům, jelikož česká hymna by se měla dotýkat každého člena skupiny. Tuto

myšlenku podporuje i zbylá část textu, ve které jsou zdůrazňovány rodinné a osobní vazby k danému místu.

*„Ta zem, co už odkvétá, kde stíny bojí se hnout,
Tam zločin se zaplétá s noční krajinou,
tam otec se usadil a počal život můj,
farář se pomodlil – zde je domov můj, domov
můj
Tady se probouzím a opět usínám,
prožil přes třicet zim, v hlavě zmatek mám“*

Národní identita je založená nejen na představě sounáležitosti lidí, kteří se nikdy nepotkají, ale důležitou roli hrají také jasně zjiřitelné a vymezitelné hranice, zákony a politické instituce. Politické instituce nejsou v textech konkrétně uvedeny. Vždy se autor zaměřuje na „vládnoucí elitu“ jako celek. V některých textech není ani explicitně uvedeno, zda se jedná o vládnoucí elitu ve smyslu vlády či politiky. Je tedy možné, že „vládnoucí elity“ v některých textech představují všechny výše postavené jedince patřící do „Jejich“ skupiny, kteří mají například moc a pravomoc rozhodovat o jiných lidech nebo na ně dohlížet. Této skupině se podrobněji věnuji v předchozí části analýzy.

Zákony jsou zmíněny pouze v jednom textu. Jejich funkcí je jednak upozornit na špatný systém zákonů při řešení potíží, ale také úvaha o tom, kdo bude schopný tento problém s legislativou vyřešit.

*„Mladí dávaj přednost drogám než českýmu pivu policie stále nemá legislativu
Kdo jim dá pravomoce a pozmění zákony, dřív než budem opice a polezeme na stromy“*

Třetím a také nejvýrazněji zastoupeným prvkem v textech kapely Ortel při konstruování národní identity je vymezení území. Velmi zajímavý je nejen styl, jak je území vymezováno, ale také posloupnost a nepatrné posuny v jednotlivých textech. Proto u tohoto jevu udělám výjimku a pro lepší názornost se budu každému textu věnovat zvlášť.

V prvním textu, ve kterém autor uvádí příslušnost „Naší“ skupiny k nějakému místu, je dané místo označeno slovem „svět“. Toto vyjádření je možné, s ohledem na zbylý text, interpretovat jako abstraktní označení světa, které má jasné, konkrétní a společné hodnoty. V momentě, že by se těchto hodnot vzdal, žil by v odlišném světě. Z toho by pak mohlo vycházet přesvědčení, že se jedná o apelování na společné hodnoty

a postoje „Naší“ skupiny a jejich ctění. Společným hodnotám a postojům zdůrazňovaným v textech se věnuji níže. Další možnou interpretací je téma sebevraždy, kdy svět je označení pro život, Zemi a je opakem smrti.

*„REF. Otoč se a koukni na tenhle svět, vidíš, že i tady máš bratry
ty můžeš, ty můžeš vrátit se zpět, než svý hodnoty života navždy ztratíš*

*Ted' čumíš jak vrána nevíš, co říct, necítíš bolest, ale máš srdce
dívej se pořád do očí mých, a schovej slzy, vždyť ty, ty jsi chlap přece“*

V druhém textu je již uvedeno slovo „zem“. Z kontextu textu se dá vyvodit, že v implicitním významu může toto označení představovat označení pro jasně vymezené území, ať už přírodními hranicemi nebo účelně domluvenými na základě právního ujednání.

Pro svobodnou zem

po staletí naši předci umírali

Pro svobodnou zem

do válek se lidi posílali

Pro svobodnou zem

a pro svý názory a pro svobodu slova

Pro svobodnou zem

budu opakovat pořád zas a znova:

Další text už obsahuje spojení „suverénní stát“, čímž je explicitně myšleno území s jasně vymezenými hranicemi, vlastním politickým aparátem a zákony. V písni tento úsek vyjadřuje upozornění na horšící se situaci „suverénního státu“. Není ovšem uvedeno v čem konkrétně.

„Kam se řítí ten náš suverénní stát (Do prdele)¹²⁵

Kam se řítí ten náš suverénní stát (Do prdele)

Kam se řítí ten náš suverénní stát (Do prdele)...není

potřeba se ptát“

V textu MŮJ DŮM, MŮJ HRAD autor zdůrazňuje především emoční vazbu ke konkrétnímu místu, které by mělo, nebo spíše mohlo, být společné všem. Tato snaha je

¹²⁵ Slova uvedená v závorce jsou části textů doplněné na základě porovnání s hudebním zpracováním.

podpořena ještě oslovením „*přátelé*“, kterým označuje členy „Naší“ skupiny. Opět může být text zamýšlen a interpretován doslovně. Ovšem další možností, jak takovéto vyjádření, „*Můj dům, můj hrad*“ interpretovat je, že je to metaforické vyjádření, které označuje abstraktní hranice založené spíše na společných cílech, hodnotách a vědomí příslušnosti k dané skupině. Část „*slouží dnes i vám*“ může mít funkci jakési pozvánky ke ctění konkrétních hodnot, postojů nebo cílů.

„Můj dům můj hrad,moji přátelé

Slouží dnes i vám

Mou zbraň,jenž nosím při těle

K nebesům pozvedám

Necht' víra má i vaší jest

Slib úcty řikládám

Nehodlám se dál strouhou nést

Tu vrchnost proklínám“

V následujícím textu je již explicitně uvedeno, že se jedná o stát ve smyslu právního celku. Zdůrazněna je zde blízkost místa, která je vyjádřena již v názvu textu a to označením Plzeň, jelikož kapela Ortel z Plzně pochází. Z toho důvodu je možné opět uvažovat nad doslovným významem nebo symbolickým označením. Jelikož je Plzeň rodné město kapely Ortel, může vyjadřovat jakékoli rodné město členů „Naší“ skupiny.

„Bezďáci přivezení na černo,

se tady flákají,

na nádraží,

a ty tady máš žít.

A ty tady máš žít.

(...)

kolik z daní ještě vám,

na tohle město dám.

Na tohle město dám.

(...)

kolik těch všech volů,

nás konečně přinutí,

*postavit lidskou hráz,
nenechat všem napospas,
Náš stát.
Náš stát.“*

V textu Absurdistán je již explicitně uvažováno o České republice, jelikož autor textu se věnuje dění v Praze a je zde zmíněn i Pražský hrad.

„Až se zítra ráno probudím a výjdu mezi lidi pozvu všechny do prahy ať to taky vidí

(...)

*Navštívím i pražskej hrad a plno výborů jak tláskaj se tam tlačenkou a kecaj vo
hladu*

Co tam dělaj politici, to se nikdo nedoví asi píšou lobbistům domácí úkoly“

Poslední text, který se věnuje příslušnosti k místu, je také posledním textem v analyzovaném období, jmenovitě Zůstaň mým domovem. V první části textu je označeno jako rodná zem. V následující části je citová vazba více zdůrazňovaná, jelikož je použito označení domov nebo matka vlast. Společně s tím je apelováno na zachování bezpečí v zemi. Opět je zde použito opakování.

*„Ten kousek půdy,
tu zem, co rodnou nazývám
tolik lidí život za ní
položilo“*

*„zůstaň mým domovem, bez bojů a válek
zůstaň mým domovem, mou vlastní matko má
prosím zůstaň mým domovem, křičím teď do dálek
zůstaň mým domovem, mou vlastní matko má“*

Společné pro všechny písně, ve kterých je příslušnost k místu, je určení odpovědnosti za stav v jakém se dané místo nachází. Opět jsou dodrženy pravidla ideologického čtverce, jelikož členové skupiny „Oni“ jsou vykreslováni jako ti, kteří se podíleli a podílí pouze na zničení či zpusťování „našeho“ státu a členové skupiny „My“, s důrazem na zásluhy předků, jsou označováni jako ti, kteří budou bojovat za pozitivní změny.

Dalším zajímavým prvkem, který sice není ve výčtu složek podílejících se na konstrukci národní identity, ovšem v textech kapely Ortel hraje neopomenutelnou roli při jejím konstruování, je zdůraznění společných hodnot „Naší“ skupiny. I když v menším množství, ale objevují se a jsou zdůrazněny i takové hodnoty, které nemají, ale měli by mít členové „Jejich“ skupiny. V jednom z textů, ve kterých jsou zdůrazněny společné hodnoty, je použita výše zmíněná společná minulost a odkaz na zásluhy „Našich“ předků. Opět je pro zdůraznění použito opakování. V této části jsou uvedeny hodnoty jako společná zem a svoboda slova.

*„Pro svobodnou zem
po staletí naši předci umírali
Pro svobodnou zem
do válek se lidi posílali
Pro svobodnou zem
a pro své názory a pro svobodu slova
Pro svobodnou zem
budu opakovat pořád zas a znova“*

Další hodnoty, kterým je v textu připisována důležitost, jsou uvedeny spíše implicitně. Pro zdůraznění těchto postojů je opět použito opakování, ovšem v tomto případě je podpořeno ještě rozkazovacím způsobem. Jednou z možných variant, jaké hodnoty a postoje jsou v textu uvedeny, je hrdost, která je vyjádřena jako „rovně stůj“. „Naslouchej“ můžeme interpretovat jako ohleduplnost nebo také poslušnost, spravedlnost je vyjádřena prostřednictvím „nenech mluvit lháře“. Pravda nebo také stabilita či věrnost svému přesvědčení je vyjádřena explicitněji „pravdu svou v srdci měj“. „Plivni jim do tváře“ může mít doslovný význam nebo tak může být označena odvaha, aktivní přístup či opovržení.

*„Rovně stůj naslouchej nenech mluvit lháře pravdu svou v srdci měj plivni jim do tváře.
Rovně stůj naslouchej nenech mluvit lháře pravdu svou v srdci měj a plivni jim do tváře.“*

V dalších částech textu, ve kterých je apelováno na společné hodnoty, se autor zaměřuje na ty hodnoty, které by měli uznávat členové „Jejich“ skupiny, konkrétně „vládnoucí elity“. Mezi nimi jsou přímo uvedeny jednota, pokora, síla, rozum, odvaha, pilnost a prostřednictvím věty „Zlatem se tu otvíraj i brány z ocele“ je vyjádřena zřejmě zodpovědnost nebo čestnost. Společnou funkcí pro všechny texty, ve kterých jsou tyto

hodnoty zmíněny, je upozornit na to, že členové „Jejich“ skupiny tyto hodnoty nectí. Opět je zde použito opakování. V poslední uvedené citaci je zřejmá ironie, kterou je možné interpretovat jako upozornění, že členové „Naší“ skupiny nectí správné a potřebné hodnoty. Je možné uvažovat také o zdůraznění malichernosti v „Našem“ uvažování.

*„V srdcích místo odvahy jen zbabělost a strach
lenost místo námahy a v mozku střelnej prach
zlatem se tu otvíraj i brány z ocele
chudí tady umíraj, poslyšte přátelé*

*zlatem se tu otvíraj i brány z ocele
chudí tady umíraj, poslyšte přátelé“*

*„místo jednoty, pokory, síly a rozumu
vládnoucí tělesa kapsy své mastí*

*hledáme hodnoty ve slevách v konzumu
a za branou vetřelci, zbrojí svou chrastí“*

Nejméně zastoupená složka podílející se na konstrukci národní identity je náboženství. Explicitně je náboženství, konkrétně křesťanství, v textech zmíněno pouze v písni Mešita, ve které proti sobě autor postavil islám a křesťanství. Zajímavé je, že v tomto textu je islám dáván do souvislosti pouze s Araby. Tím může být v textu opět podporována stereotypní představa o Arabech.

*„V zemi křesťanů, mešita stojí,
Ať mi někdo z vás na to odpoví,
Proč kostel nestaví v arabských
zemích“*

V dalších textech je uvažováno spíše o víře v obecném významu, kdy každý jedinec „Naší“ skupiny by měl v něco věřit. S ohledem na kontext textů, ve kterých se slovo víra objevuje, je možné, že je zde myšlena nějaká konkrétní víra jednotná pro všechny členy skupiny „My“. Vycházím především z toho, že autor textů v písních uvedl, že jim, členům „Naší“ skupiny, bude „vštepovat víru“ nebo jim svou víru nabízet.

„Necht' víra má i vaší jest“

„Mysl mou pustoší a můj strach ztrácí sílu a já dál do uší budu vštěpovat ti víru...“

Myšlenka svobodné víry je uvedena pouze v jednom textu. V rámci toho je možné tuto část interpretovat jako poukázání na situaci, že v současné době není na území České republiky možnost svobodné víry.

*„a zcela odevzdaně vstoupím do svých snů,
kde budou lidé chtít čistou zemi svou,
rozdílnou víru mít už nebude zábranou.“*

V posledním případě, kdy se objevuje zmínka o náboženství nebo víře, je ve významu přisouzení viny bohu za situaci, ve které se autor nebo mluvčí v textu nachází. A ve významu odmítnutí pravidel náboženství a dodržování hodnot s tím spojených při apelování na aktivnější přístup v řešení problémů.

„však v různých ustláno ne není mi dáno a marně bych se ptal, proč pán bůh na mě sral...“

*„Lide povstaň přišel čas,
neptat se svých bohů.“*

Velmi výrazným prvkem v analyzovaných textech a také důležitým prvkem při konstruování národní identity je role původce sdělení. Záměrně se této otázce věnuji až zde, jelikož čtenář této práce je již blíže seznámen s obsahy textů a bude si moci lépe vytvořit názor na to, kdo by mohl být původcem sdělení. Ve výše uvedené analýze písni kapely Ortel i v předchozí větě jsem uvedla označení jak autor textu, tak mluvčí v textu. Tato dvě označení jsem zaměňovala, jelikož v žádné písni není explicitně uvedeno, zda je v textech uvažováno o abstraktní postavě, která zprostředkovává sdělení posluchačům a čtenářům nebo je původcem sdělení sám autor textů, tedy Tomáš Ortel. Jako pravděpodobnější varianta se nabízí, že původcem sdělení je Tomáš Ortel, který prostřednictvím textů promlouvá k posluchačům a sděluje jim své myšlenky, názory a postoje. Vycházím jednak z jeho veřejného prohlášení na oficiálních stránkách, kde uvedl, že svou tvorbou chce otevírat lidem oči před tím, co nechtějí vidět.¹²⁶ Druhým důvodem jsou samotné texty, ve kterých jsou implicitně uvedeny informace odkazující

¹²⁶ ORTEL, Tomáš. Vážení příznivci mé tvorby, náhodní hosté a zvědavci. In: *ortel.cz* [online].[cit. 11-02-2018] Dostupné z: <http://www.ortel.cz/historie>.

k jeho osobě. Příkladem může být text Co se stalo, kde je uveden věk odpovídající věku Tomáše Ortela. Dále je to odkaz na město Plzeň, která je jeho rodným městem.

*„Ta zem, co už odkvétá, kde stíny bojí se hnout,
Tam zločin se zaplétá s noční krajinou,
tam otec se usadil a počal život můj,
farář se pomodlil – zde je domov můj, domov můj*

*Tady se probouzím a opět usínám,
prožil přes třicet zim, v hlavě zmatek mám“*

Sdělení je v textech vyjádřeno více způsoby. První je forma monologu, ve kterém se objevují úvahy o situaci v České republice a o hodnotách a postavení „Naší“ skupiny.

*„A já tu stojím, jak cizí vojín, opět se bojím, že může být hůř
Kam se to ženem za velkým věnem, proč každéj druhej má u sebe nůž?
Co se to stalo, stačí jen málo, copak se musíme o všechno rvát?“*

*„Snad si za to sám můžu asi já, mám snahu dobýt svět a vypěstovat květ
však v růžích ustláno ne není mi dáno a marně bych se ptal, proč pán bůh na mě sral...“*

Dalším způsobem, jakým jsou slova autora vyjádřena, je forma přímé řeči, kdy promlouvá přímo ke každému jednomu posluchači nebo čtenáři „Naší“ skupiny. Použita je tedy 2. osoba čísla jednotného. Tento způsob má především citovou funkci, jelikož oslovením každého jednoho člena zdůrazňuje, že se jeho slova týkají všech členů „Naší“ skupiny.

*„Mysl mou pustoší a můj strach ztrácí sílu a já dál do uší budu vštěpovat ti víru...
Rovně stůj naslouchej nenech mluvit lháře pravdu svou v srdci měj plivni jim do
tváře.“*

*„Bezďáci přivezení na černo,
se tady flákají,
na nádraží,
a ty tady máš žít.
A ty tady máš žít.“*

Stejně tak přímo promlouvá ke členům „Jejich“ skupiny. V těchto částech textů zdůrazňuje jejich špatné vlastnosti a aktivity. Časté je i využití ironie.

*„Zuboženěj stát se díky vám teď topí v bahně , pracující lid skončil někde na dně
Z toho dna se zvedneme a najdeme tu sílu kopancema v prdelích vám zvětšíme díru“*

V několika textech se objevuje i oslovení členů „Naší“ skupiny. Konkrétně slovy „lidé“ nebo „drazí“. Oslovení „mí draží“ může, a nejspíše je to i záměr jeho užití, v příjemcích vyvolat pocit, že autor textu, který je takto oslovuje, je jim blízký a má s nimi ty nejlepší úmysly. Což může následně podpořit rozhodnutí členů skupiny „lidé“ zda budou následovat jeho myšlenky a sdělení.

„tak se vás ptám lidé – lidé ... kterou stranou jít“

*„ne, nepřestanu budit vaše svědomí a city
zvlášť v době, co nastává - mí draží“*

Ve svých úvahách a promluvách autor textu využívá velmi často opakování pro zdůraznění sdělení a apelování nebo rozkaz směrem k příjemcům „Naší“ skupiny, aby jeho slova byla následována a vyplněna.

*„Lide povstaň přišel čas,
neptat se svých bohů.“*

Zaměření textů na konstrukci národní identity, což má citovou a mobilizační funkci, je zdůrazněno také pomocí zvoleného lexika. Členové skupiny „lidé“ tedy „Naší“ skupiny jsou označováni jako „bratři“, „vlastenci“ nebo „národ“. Prostřednictvím těchto označení „Naší“ skupiny zdůrazňuje a apeluje na jednotu a sounáležitost.

„Otoč se a koukni na tenhle svět, vidíš, že i tady máš bratry“

*„kam poděla se soudržnost
kam zmizel onen chór,
ten chór, co o sjednocení zpívá
což morálku vlastenců napadl mor
slepý je národ, když tvrdí, že se
dívá“*

*„snad jednou můj hlas uslyší,
celý ten národ, pro který dýchám“*

V průběhu analýzy jsem přišla na další dva zajímavé poznatky. Prvním z nich, který je možný vysledovat z citací již v průběhu analýzy je, že tvorba kapely Ortel podporuje stereotypní představy muže a ženy v otázce boje za lepší stát. Jelikož pokud se v textech autor zmiňuje o pohlaví, tak jsou to pouze muži, kteří bojují a bojovali za dobro státu. Členové skupiny „vládnoucí elity“ jsou označeni jako páni nebo král.

„V zemi vládne špatnej král“

*„a vzepřu se pánům
ať navždy slyší slova má“*

Ženy jsou v textu zmíněny pouze jednou a jsou jim připsány spíše negativní vlastnosti. Jelikož je možné daný úsek interpretovat tak, že je nutné ženě říci, aby se začala zajímat i o jiná, možná důležitější, témata než je domácnost. Tuto část je pak dále možné interpretovat jako zesměšnění přístupu žen k otázkám českého národa a jeho území.

*„Sundej si už, moje milá, pásku z očí
a místo váhy vezmi druhej meč.
Ať do koní rychle švihne ten tvůj kočí
a připravena buď na krutou řež.“*

Druhou zajímavostí je část textu z písně Do země klasů, která ještě nebyla uvedena mezi ilustračními citacemi. Opět je v ní zřejmá binární opozice „My“ vs. „Oni“ ovšem v této části je patrná gradace ve vyjádření jednotlivých úseků, která vyvrcholí větou „*knot dohořívá, vám zbývá se jen pomodlit.*“, což je možné interpretovat jako vyhrůžku „Jejich“ skupině před plánovanými postupy a aktivitami skupiny „Naší“. „*Knot dohořívá*“ může být metaforické vyjádření pro trpělivost, která je opouští. „*Vítr se zvedá*“ nejspíše označuje stupňující se negativní aktivity a vlastnosti „Jejich“ skupiny, jejichž špatnost si uvědomují i někteří členové „Jejich“ skupiny.

*„Vítr se zvedá a těm co zkouší sladce spát
svědomí jim nedá sny spokojený nechat zdát
A nás přibývá kterým už nemají co vzít
knot dohořívá vám zbývá se jen pomodlit.*

*Vítr se zvedá a těm co zkouší sladce spát
svědomí jim nedá sny spokojený nechat zdát
A nás přibývá kterým už nemají co vzít
knot dohořívá vám zbývá se jen pomodlit.“*

V tvorbě kapely Ortel v letech 2007-2015 je zřejmý vývoj především ve zvyšování počtu textů, ve kterých je patrný důraz na konstruování národní identity, apel na národní cítění a jednotu „skupiny My“. S tím souvisí jednak postupné opouštění témat mezilidských vztahů v osobní rovině, například láska, zrada, přátelství, znásilnění, sebevražda, kterým byl v prvních letech působení kapely věnován převážný prostor, ale také změna ve volbě témat a vztahů mezi skupinami. Pro lepší názornost, jak výrazný je posun k tématům národní identity, uvedu konkrétní čísla. Na prvním albu z roku 2007 je uvedena jedna skladba, kde je zřejmý apel na sounáležitost. Druhé album již obsahuje dva texty, na třetím z roku 2010 jsou tři texty, album z roku 2012 obsahuje dva texty. Ovšem alba z roku 2013 a 2014 již obsahují po 6 textech a poslední album z roku 2015, které je složeno z vybraných textů předchozích alb, obsahuje z 18 textů 11, které se věnují národní identitě, apelu na sounáležitost a jednotu. Spolu s touto zvyšující se tendencí se mění i postavení jednotlivých skupin v textech. Skupina „pracující lid“ je postupně upozaděna a téměř v naprosté většině textů je uveden vztah mezi skupinou „lidé“ vymezující se vůči skupině „vládnoucí elity“. Další posun, který opět souvisí s výše zmíněnou narůstající tendencí, je pojetí místa, které jsem podrobně rozepsala v průběhu analýzy. Vývoj v textech kapely Ortel je zřejmý také ve výběru lexika, kdy je od roku 2013 více využíváno slov jako „národ“, „vlastenec“, „domov“, „patriot“, což je nejspíše také důsledkem zvyšujícího se zaměření na národní identitu a témata s tím spojená.

Závěr

Tvorba kapely Ortel byla již od prvopočátků předmětem nejedné diskuse o tom, zda jsou jejich texty xenofobní nebo homofobní. Situace kolem tohoto tématu se vyostřila po předávání cen Český slavík Mattoni 2016, kdy se několik interpretů ohradilo vůči ocenění kapely Ortel a frontmana Tomáše Ortela. Následně se také zvýšil počet článků, ve kterých byla kapela označována za extremistickou a rasistickou. I přes to, že tato diskuse ve společnosti rezonuje již několik let, neexistují žádné výzkumné studie, které by se přímo zaměřily na tyto texty. Z tohoto důvodu jsem se v rámci své diplomové práce věnovala analýze textů kapely Ortel a jejich vývoji v letech 2007-2015. Cílem práce bylo pomocí kritické diskursivní analýzy identifikovat a popsat obsahy textů tak, aby byly dešifrovány jednotlivé významy textů.

V úvodních kapitolách byla popsána zvolená metodologie, konkrétně kritická diskursivní analýza. Následovala část, ve které byly blíže představeny termíny národ a nacionalismus a národní identita. V této části bylo nejdůležitější zaměření se na konstrukci národní identity a s tím související přístup teoretiků, kteří považují národ za „kulturní konstrukt“. V analytické části, která následovala, jsem se snažila odpovědět na hlavní výzkumné otázky: Jak je v textech konstruována národní identita? Jak se tvorba kapely Ortel v letech 2007-2015 vyvíjela?

Abych zodpověděla hlavní výzkumné otázky, zaměřila jsem se na pozitivní sebereprezentaci a negativní prezentaci těch druhých, témata, kterým je v textech věnován prostor, implicitnost a explicitnost, specifčnost a úplnost, návrhové struktury, lexikum, zájmena a použitou rétoriku.

V průběhu vlastní analýzy textů jsem identifikovala a pojmenovala pět skupin, konkrétně „pracující lidé“, „Češi“, „lidé“, „vládnoucí elita“, „menšiny a cizinci“. Jedním ze závěrů práce bylo potvrzení předpokladu, že se v textech bude objevovat ideologický čtverec fungující na principu binární opozice „My“ vs. „Oni“. Na základě pravidel ideologického čtverce, tedy na základě přisouzení pozitivních a negativních vlastností jednotlivým skupinám, jsem určila, ke kterým skupinám je přistupováno jako k „Naším“ a ke kterým jako k „Jejich“. Skupiny „pracující lidé“, „Češi“ a „lidé“ v textech přísluší ke skupině „My“. Naopak skupiny „vládnoucí elity“ a „menšiny a cizinci“ patří k „Jejich“ skupině. Jelikož ve většině textů bylo uvažováno buď obecně o skupině „My“ nebo

o skupině „lidé“, používala jsem pro označení těchto skupin souhrnné „Naše“ skupina, skupina „My“ nebo skupina „lidé“, čímž byly zahrnuty i skupiny „pracující lidé“ a „Češi“. Pokud se informace týkaly pouze skupiny „pracující lidé“ nebo skupiny „Češi“, použila jsem název konkrétní skupiny.

Nejvíce problematickou skupinou, s ohledem na její postavení v textech, se jeví skupina „menšiny a cizinci“, jelikož téměř v žádném textu, krom jednoho, není této skupině přímo připisována vina za uvedené události nebo situaci. Vždy je za viníka označena „vládnoucí elita“ popřípadě média. Tento závěr může být problematický, jelikož v textech není explicitně uveden záměr osočovat skupinu „menšiny a cizinci“, ovšem samotným zpracováním textů, ve kterých jsou uvedeny pouze negativní vlastnosti a aktivity této skupiny, může docházet k potvrzování nebo legitimizaci stereotypních představ a rasistických myšlenek. S tím souvisí i zdůrazňování kulturní jinakosti příslušníků této skupiny, ať poukázáním na odlišný styl oblékání, víru nebo kulturu. V některých textech k tomu byly použity i vulgarismy a dysfemismy.

Jak bylo již uvedeno v teoretické části, jednou z nejdůležitějších funkcí národní identity je poskytnutí „návodu k určení místa jedince ve světě tím, že definuje jeho příslušnost ke „kolektivní osobnosti“, respektive nabízí ztotožnění se s takovou osobností.“¹²⁷ Aby mohla být definována příslušnost ke konkrétní skupině, je potřeba, aby byla určena jiná, odlišná skupina nebo skupiny, vůči kterým by se „Naše“ skupina vymezila a tím určila hranice skupiny „My“.

To se objevovalo v analyzovaných textech, ve kterých výrazně převažovalo vymezení „Naší“ skupiny vůči skupině „vládnoucí elity“. Skupina „vládnoucí elity“ byla obviňována ze špatné finanční situace jednotlivých členů skupiny „My“, negativně spojována s tématy korupce, krádeže, povýšenosti, protekce, daně a hospodaření s penězi a také označována jako viník u naprosté většiny problémů, které se v textech řešily. Pokud bylo v textech navrženo řešení, jak danou situaci nebo problém řešit, charakterizovala ho jakási jednoduchost. To znamená, že již nebyly zahrnuty možné komplikace nebo uvedeny zákony či jiná pravidla, která je nutné při jakémkoli řešení dodržet. Tato tendence spojená s navrhováním jednoduchých řešení s danou situací, například svrhnout vládu nebo její členy „vyházet z oken“, splňuje charakteristiky populismu.

¹²⁷ HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 315 s. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-010-0.

Objevovalo se také vymezení „Naší“ skupiny vůči skupině „menšiny a cizinci“. Tato skupina zahrnuje Romy, Araby, Američany, Rusy, ale také bezdomovce, lidi závislé na drogách, vrahy a další, kteří nějakým způsobem vybočují ze společnosti. Tento vztah je založen nejen na odlišení „Naší“ skupiny prostřednictvím spojování „Jejich“ skupiny s negativními vlastnostmi a aktivitami, ale také na zdůraznění „Jejich“ kulturní jinakosti nebo apelováním na „češství“.

Výsledkem analýzy textů kapely Ortel je nejen identifikování jednotlivých skupin a jejich vztahů, ale také určení a popsání složek hrajících důležitou roli při konstruování národní identity. Konkrétně byly popsány složky: společná historie, státní symboly, společné hodnoty a postoje, náboženství ale také jasně zjiitelné a vymezitelné hranice, konkrétně území s pevně vymezenými hranicemi.

Jednou z nejvýraznějších složek objevujících se v textech je důraz na společnou historii. V průběhu analýzy jsem od sebe oddělila více tendencí. V rámci první tendence je odkazováno k obecné historii, kdy není určena konkrétní doba ani konkrétní událost. Pouze je možné určit, že se jedná o období před První světovou válkou, jelikož text explicitně odkazuje k období vlády králů na území dnešní České republiky. V uvedené citaci je možné vidět kladné vlastnosti dřívějších panovníků. Prostřednictvím toho jsou implicitně zdůrazněny negativní vlastnosti „vládnoucí elity“ v dnešní době.

Druhou tendencí je odkazování ke konkrétní události nebo době v minulosti. Ve všech analyzovaných textech je možné vysledovat pouze čtyři taková místa. První událostí, na kterou se autor odkazuje, je Sametová revoluce v textu Hadr. Druhou událostí zmíněnou v textech je defenestrace. Třetí je období komunistického režimu.

Třetí tendencí je společná minulost znázorněna prostřednictvím odkazu k předkům a jejich zásluhám za stát v různém směru. Podobně jako v předešlé části je i u těchto textů možné vyčíst odkaz k předkům obecně, kdy jsou myšleni všichni předkové, kteří se zasloužili o stát, ale i konkrétní označení „dědové“ nebo „otcové“. Rozdíl je patrný v textu Cizinec, ve kterém je uvažováno o blízké minulosti, kterou mohli ovlivnit „naši“ otcové, ale nestalo se tak. Funkcí tohoto textu může být také zdůraznění, že se nejedná pouze o problém, který vznikl v této době, ale že se jedná o déletrvající stav.

Třetí tendence se projevuje apelováním na každého jednoho člena. Konkrétně v části, která má mobilizovat jednotnou a aktivní činnost „Naší“ skupiny. Prostřednictvím přímé promluvy směrem k příjemcům apeluje na jejich dřívější, lepší přístup k řešení situace „Naší“ skupiny.

Čtvrtou a nejčastější tendencí je odkazování k minulosti prostřednictvím lexika. Od předchozích způsobů se odlišuje tím, že text je napsán v přítomném či budoucím čase prostřednictvím slov, které odkazují k minulosti. Příkladem jsou slova „zase“, „opět“ nebo „opevnit města“. Jako problematické místo se může jevit popsání plánovaných aktivit, kterými chce autor bojovat s „jejich“ skupinou. Ovšem zvolená slova mohou iniciovat interpretaci, že autor textu neodmítá, ale spíše navrhuje řešení problémů násilím.

Dalším prvkem podílejícím se na konstrukci národní identity jsou národní symboly. V tvorbě kapely Ortel jsou zmíněny tři státní symboly, vlajka, český lev a hymna. Vlajky zde můžou označovat společné přesvědčení, směr nebo cíl, který by měl být jednotný pro celou skupinu. V části textu, kde se konkrétně nachází slovo „vlajky“ je pak úvaha o tom, kdo je schopný vést „Naší“ skupinu tak, aby udržel „vlající vlajky“, což může znamenat jednotu a aktivní přístup. Český lev je vždy vztažen k minulosti a s největší pravděpodobností je symbolem utiskovaného českého národa. Česká hymna není zmíněná explicitně, ovšem v kontextu daného textu je možné uvažovat o odkazování se ke státní hymně. Jednou z možných úvah nad daným textem je, že vyjadřuje odpověď na otázku ve státní hymně „Kde domov můj“, čímž by pak mohla být zdůrazněna blízkost a emoční vazba.

Politické instituce nejsou v textech konkrétně uvedeny. Vždy se autor zaměřuje na „vládnoucí elitu“ jako celek. Zákony jsou zmíněny pouze v jednom textu. Jejich funkcí je jednak upozornit na špatný systém zákonů při řešení potíží, ale také úvaha o tom, kdo bude schopný tento problém s legislativou vyřešit. Nejvýrazněji zastoupeným prvkem v textech kapely Ortel při konstruování národní identity je vymezení území. Velmi zajímavý je nejen styl, jak je území vymezováno, ale také posloupnost a nepatrné posuny v jednotlivých textech. Autor území vymezuje postupně od největšího pojetí, které označuje jako „svět“. Toto vyjádření je možné, s ohledem na zbylý text, interpretovat jako abstraktní označení světa, které má jasné, konkrétní a společné hodnoty. V druhém textu je již uvedeno slovo „zem“ a ve třetím „suverénní stát“, čímž je explicitně myšleno území s jasně vymezenými hranicemi, vlastním politickým aparátem a zákony. V textu MŮJ DŮM, MŮJ HRAD autor

zdůrazňuje především emoční vazbu ke konkrétnímu místu, které by mělo, nebo spíše mohlo, být společné všem. V dalších dvou textech je již přímo uvedena Česká republika. V posledním textu je zdůrazněna citová vazba k místu, které autor označuje jako domov.

Dále se v textech objevuje zdůraznění společných hodnot „Naší“ skupiny. I když v menším množství, ale zdůrazněny jsou i takové hodnoty, které nemají, ale měli by mít členové „Jejich“ skupiny. Mezi hodnoty, které by měli ctít a za které by měli bojovat členové „Naší“ skupiny patří svobodná zem, svoboda slova, hrdost, ohleduplnost nebo poslušnost, spravedlnost, pravda nebo stabilita či věrnost svému přesvědčení a odvaha. Mezi hodnoty, které by měli uznávat členové „Jejich“ skupiny jsou jednota, pokora, síla, rozum, odvaha, pilnost, zodpovědnost a čestnost.

Pouze marginální roli při konstruování národní identity v textech kapely Ortel je přikládáno složce náboženství. Explicitně je náboženství, konkrétně křesťanství, v textech zmíněno pouze v písni Mešita. V dalších textech je uvažováno spíše o víře v obecném významu, kdy každý jedinec „Naší“ skupiny by měl v něco věřit. S ohledem na kontext textů, ve kterých se slovo víra objevuje, je možné, že je zde myšlena nějaká konkrétní víra jednotná pro všechny členy skupiny „My“.

Velmi výrazným prvkem v analyzovaných textech a také důležitým prvkem při konstruování národní identity je role původce sdělení. Explicitně není původce sdělení v textech pojmenován. Ovšem jako nejpravděpodobnější varianta se nabízí, že původcem sdělení je Tomáš Ortel, který prostřednictvím textů promlouvá k posluchačům a sděluje jim své myšlenky, názory a postoje.

Tvorba kapely Ortel se vyvíjela především v zaměření se na národní identitu. S tím souvisí jednak postupné opouštění témat mezilidských vztahů, ale také změna ve volbě témat a vymezení vztahů mezi jednotlivými skupinami. Jelikož současně se zvyšováním počtů textů věnujícím se národní identitě roste i počet textů, ve kterých se „Naše“ skupina vymezuje vůči skupině „vládnoucí elity“. Další posun je zřejmý již ve zmíněném pojetí místa. Vývoj v textech kapely Ortel je zřejmý také ve výběru lexika, kdy je od roku 2013 více využíváno slov jako „*národ*“, „*vlastenec*“, „*domov*“, „*patriot*“, což je nejspíše také důsledkem zvyšujícího se zaměření na národní identitu a témata s tím spojená.

Jak jsem uvedla již na začátku celé práce i na začátku analytické části, závěrem analýzy nemělo být zhodnocení, zda jsou texty kapely Ortel extremistické, rasistické nebo xenofobní. To je ponecháno na osobním zhodnocení čtenáře tohoto textu. Je totiž možné, že závěr se bude u každého lišit, jelikož, jak jsem již v průběhu vlastní analýzy uvedla, spousta informací není v textech uvedena explicitně, což znamená, že téměř většinu textů je možné interpretovat více způsoby. Záleží tedy na čtenáři, jakou variantu interpretace u jednotlivých částí textů zvolí. S ohledem na závěry této diplomové práce by bylo jistě velmi zajímavé realizovat šetření zaměřené na to, jakým způsobem jsou texty interpretovány na straně fanoušků kapely Ortel a na straně jejich odpůrců.

Seznam použitých zdrojů

ANDERSON, Benedict R. O'G. *Představy společnosti: úvahy o původu a šíření nacionalismu*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2008, 274 s. Limes. ISBN 978-80-246-1490-8.

BASTL, Martin. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada, 2011, 285 s. Politologie. ISBN 978-80-247-3797-3.

DIJK, Teun A. van. Critical Discourse Analysis. In: *The Handbook of Discourse Analysis*. Wiley-Blackwell: June 27, 2003. s. 352-371. ISBN 978-0631205968. Dostupné z: <https://lg411.files.wordpress.com/2013/08/discourse-analysis-full.pdf>.

DIJK, Teun A. van. *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: 1998, SAGE Publications. 365 p. ISBN: 0 7619 5654 9.

DIJK, Teun A. van. Discourse and manipulation. *Discourse and society*. London: SAGE Publications. Vol 17 (2). 2006. ISSN 1460-3624.

DIJK, Teun A. van. Discourse, Ideology and Context. *Folia Linguistica*. Amsterdam: 2002. P. 11-40. Vol. 35. ISSN 1614-7308.

Dijk, Teun A. van. On the analysis of parliamentary debates on immigration. In: *The semiotics of racism*. Approaches to critical discourse analysis. Vienna: Passagen Verlag, 2000, s. 90-102. ISBN 9783851653687. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/On%20the%20analysis%20of%20parliamentary%20debates%20on%20immigration.pdf>.

DIJK, Teun A. van. Opinions and Ideologies in the Press. In: *Approaches to Media Discourse*. 1998, Wiley-Blackwell. p. 21-63. ISBN: 978-0-631-19888-8. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/Opinions%20and%20Ideologies%20in%20the%20Press.pdf>.

DIJK, Teun A. van. *Sociocognitive Discourse Studies*. Routledge: February, 18, 2016 [cit. 15-03-18]. s. 3. Dostupné z: <http://www.discourses.org/OldArticles/Sociocognitive%20Discourse%20Studies.pdf>.

DIJK, Teun A. van, KINTSCH, Walter. *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, 1983. 413 s. ISBN 0—12—712050—5.

EL-FALAKY, Mai Samir. The Representation of Women in Street Songs: A Critical Discourse Analysis of Egyptian Mahraganat. *Advances in Language and Literary Studies*. College of Language and Communication, 2015. ISSN: 2203-4714. Dostupné z: www.journals.aiac.org.au/index.php/all/article/view/1681/1589.

FILKO, Jan. „*Nechci multi-kulti svět!*“: *Hudební performance české kapely Ortel z etnomuzikologické perspektivy*. Praha, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/92304/BPER_2016_2_11240_YAK47005_413099_0_188334.pdf?sequence=3&isAllowed=y.

HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014, 226 s. Studie. ISBN 978-80-7419-161-9.

HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 315 s. Studijní texty. ISBN 978-80-7419-010-0.

JØRGENSEN, Marianne a PHILLIPS, Louise J. *Discourse Analysis as Theory and Method*. First published 2002. London: SAGE publication Ltd, 2002. 229 s. ISBN 0761971114. Dostupné z: http://www.mrdowoportal.com/uploads/1/0/1/8/10183165/__discourse_analysis_as_theory_and_method.pdf.

JURKOVÁ, Zuzana. *Jan FILKO: „Nechci multi-kulti svět!“: Hudební performance české kapely Ortel z etnomuzikologické perspektivy*. Oponentský posudek bakalářské práce. Praha, 2017. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/92304>.

KOLMAŠ, Michal. Národní identita v mezinárodních vztazích: Mezi konstruktivismem a poststrukturalismem. *Mezinárodní vztahy*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i., 1/2018. s. 53-67. ISSN 2570-9429. Dostupné z: <https://mv.iir.cz/issue/view/123>.

LEHEČKOVÁ, Eva, HOŘEJŠÍ Michal L. Ruth Wodak. *Studie z aplikované lingvistiky: Studies in applied linguistics*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2015. s. 125-142. ISSN 1804-3240.

LEHEČKOVÁ, Eva. Kritická analýza diskurzu v kontextu korpusové a kognitivní lingvistiky. In: *Přednášky z 59. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: FF UK, 2016. s. 65-76. ISBN: 978-80-7308-656-5.

NEKVAPIL, J. Úvodem k monotematickému číslu: Analýza promluv a textů, analýza diskurzu. *Sociologický časopis*, roč. 42, č. 2, 2006. str. 263-267. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/6d378098165b01f9e0cd03b452b70f8b61bcf9e4_433_02_editorial12.pdf.

PARUSNIKOVÁ, Zuzana. Biomoc a kult zdraví. *Sociologický časopis*. Praha: 2000, roč. 32. s. 131-142. ISSN 2336 128X.
Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/21e39e6a99216c248ddf2826750ec9a506a48ccf_381_131PARUS.pdf.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, 539 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

REISIGL, Martin, WODAK, Ruth. Diskurzivně-historický přístup (DHA) [The Discourse-Historical Approach (DHA)]. In: *Ruth Wodak — Michael Meyer (eds.), Methods of Critical Discourse Analysis*. 2. Přepřacované vydání. Přeložil Michal L. Hořejší. London: SAGE Publications, 2009. s. 87–121.

SUNDAY, Adesina B. Verbal assault in Fújì music: The case of Sikiru Ayinde Barrister and Kollington Ayinla. *Journal of Pragmatics*. Ibadan: University of Ibadan, April 2011, p. 1403-1421. ISSN: 0378-2166. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378216610003541>.

VÁVRA, M. Tři přístupy k analýze diskurzu – neslučitelnost nebo možnost syntézy? In: *Miscellanea Sociologica 2006: Sborník příspěvků z 2. Doktorandské sociologické konference*. 1. vyd. Praha: Fakulta sociálních věd UK, 2006. s. 49-66. Dostupné z: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/260_SBORNIK_final.pdf.

VLACHOVÁ, Klára, ŘEHÁKOVÁ, Blanka. Národ, národní identita a národní hrdost v Evropě. *Sociologický časopis*. Praha: 2004, Vol. 40, s. 489-508. ISSN 2336-128X. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/d2fe757af6ca935d6d1d996e3349242406475ee0_534_416vlach19.pdf.

WODAK, Ruth. *Critical discourse analysis: history, agenda, theory, and methodology*. Second edition. London: Sage Publications Ltd, 2009. s. 1-33. ISBN 978-1-84787-454-2. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/265678850_Critical_Discourse_Analysis_History_Agenda_Theory_and_Methodology_1.

WODAK, Ruth. The discursive construction of national identity. *Discourse and Society*. London: SAGE Publications, 1999. Vol 10(2). s. 149-173. ISSN 0957-9265.

ŽIŽKOVÁ, Markéta. *Protiimigrační rétorika a koncept národní identity v kampani prezidentských kandidátů ve Francii v roce 2012*. 105 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra západoevropských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Ondřej Matějka, Ph.D.

Internetové zdroje

HAVLÍK, Vlastimil, PINKOVÁ, Aneta. Populisté, protestní strany, outsideři? Několik poznámek ke konceptualizaci populistických politických stran. *Rexter: časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu* [online]. 11.11.2012 [cit. 02-04-2018]. ISSN: 1214-7737. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/populiste-protestni-strany-outsideri-nekolik-poznamek-ke-konceptualizaci-populisticky-ch-politicky-ch-stran/2012/11/11/>.

HROCH, Miroslav. Národ jako kulturní konstrukt? In: *Lidé města: Urban People* [online]. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzita Karlova, 5. Března 2018 [cit. 16-03-2018]. ISSN 1212-8112. Dostupné z: <https://tarantula.ruk.cuni.cz/LM-601.html>.

ORTEL, Tomáš. Vážení příznivci mé tvorby, náhodní hosté a zvědavci. In: *ortel.cz* [online]. [cit. 11-02-2018] Dostupné z: <http://www.ortel.cz/historie>.

ORTEL, Tomáš. Ortel: „Hysterii kolem naší kapely rozproudila média a zkorumpování politici“. In: *hradecky.denik.cz*. [online] [cit. 13-02-2018]. Dostupné z: https://hradecky.denik.cz/zpravy_region/ortel-hysterii-kolem-nasi-kapely-rozproudila-media-a-zkorumpovani-politici-20170130.html.

ORTEL, Tomáš. Tomáš Ortel: Hajlování a neonacismus mi vadí, Banga mým textům nerozumí. In: *impuls.cz* [online]. 6.12.2016 [cit. 12-02-2018]. Dostupné z: <http://www.impuls.cz/clanky/2016/12/kd-061216-ortel>.

Youtube.cz [online]. [15-04-2018]. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/channel/UCDBAE7Lo6tQMmI4Wmr1TExQ>.

TUČEK, Milan. Vztah české veřejnosti k národnostním skupinám žijícím v ČR – březen 2018. In: *cvvm.soc.cas.cz* [online]. 9. duben 2018 [cit. 18-04-2018]. Dostupné z:

<https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/4588-vztah-ceske-verejnosti-k-narodnostnim-skupinam-zijicim-v-cr-brezen-2018>.

SMOLÍK, Josef, VEJVODOVÁ, Petra. Nové trendy české krajní pravice. *Rexter: časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu* [online]. 4.5.2013 [23-04-2018].

Dostupné z: <http://www.rexter.cz/nove-trendy-ceske-krajni-pravice/2013/05/04/>.

BANGA, Radek. Pískal bych znovu! Ortel nemá na Slavících co dělat, říká Radek Banga.

In: *seznamzpravy.cz* [online]. 7.12.2017 [cit. 23-04-2018]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/piskal-bych-znovu-ortel-nema-na-slavicich-co-delat-rika-radek-banga-40500>.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Hadr

Příloha č. 2 – Co se to stalo

Příloha č. 3 – Otoč se

Příloha č. 4 – Ideje

Příloha č. 5 – Nenažranost

Příloha č. 6 – Dlouho nebudou

Příloha č. 7 – Problém

Příloha č. 8 – Sviním

Příloha č. 9 – Mešita

Příloha č. 10 – Marnost

Příloha č. 11 – Do země klasů

Příloha č. 12 – Hráz

Příloha č. 13 – Český muž

Příloha č. 14 – 11. září

Příloha č. 15 – Můj dům, můj hrad

Příloha č. 16 – Meč

Příloha č. 17 – Plzeň

Příloha č. 18 – Cizinec

Příloha č. 19 – Defenestrace

Příloha č. 20 – Absurdistán

Příloha č. 21 – Zůstaň mým domovem

Přílohy

Příloha č. 1 – Hadr

Ukončenej sen, poraženej kmen, mračna písek pláč a bezmoc v pozadí
dřeš se jako vůl pot se mění v sůl, špínu smrad to znáš, každýho odradí.
A tak se trochu snaž, cenu všeho znáš, v bídě přeci chcípnout nikdo netouží
však to říkají ti zpychlí haranti, co za vodou jsou a ne před louží.

REF. Jsou to jen páni, co bez přestání z dělníčka hadr dělaj na vytírání
zkoušej ho mačkat, dokud z něj kape, já budu ten, co na krk jim šlápne
těm nadutejm volům synáčkům prasat, do leštěnejch stolů své jméno chci napsat
sedřený ruce, sevřený v pěsti, už nebudou zvonit klíči na náměstí...

Snad si za to sám můžu asi já, mám snahu dobýt svět a vypěstovat květ
však v růžích ustláno ne není mi dáno a marně bych se ptal, proč pán bůh na
mě sral...

REF. Jsou to jen páni, co bez přestání z dělníčka hadr dělaj na vytírání
zkoušej ho mačkat, dokud z něj kape, já budu ten, co na krk jim šlápne
těm nadutým volům synáčkům prasat, do leštěnejch stolů své jméno chci napsat
sedřený ruce, sevřený v pěsti, už nebudou zvonit klíči na náměstí...

REF. Vždyť Jsou to jen páni, co bez přestání z dělníčka hadr dělaj na vytírání
zkoušej ho mačkat, dokud z něj kape, já budu ten, co na krk jim šlápne
těm nadutejm volům synáčkům prasat, do leštěnejch stolů své jméno chci napsat
sedřený ruce, sevřený v pěsti, už nebudou zvonit klíči na náměstí...

Příloha č. 2 – Co se to stalo

Ta zem, co už odkvétá, kde stíny bojí se hnout,
Tam zločin se zaplétá s noční krajinou,
tam otec se usadil a počal život můj,
farář se pomodlil – zde je domov můj, domov můj
Tady se probouzím a opět usínám,
prožil přes třicet zim, v hlavě zmatek mám
Kolik je všude zla, ty stvůry žijou v nás,
zvednutý stavidla, nenávist nemá hráz

REF. A já tu stojím, jak cizí voják, opět se bojím, že může být hůř
Kam se to ženem za velkým věnem, proč každéj druhý má u sebe nůž?
Co se to stalo, stačí jen málo, copak se musíme o všechno rvát?
Kolik je lidí, co se jen stydí lásku svou někomu najevo dát (najevo dát)

Soucít mě opustil po letech ztracených,
přišel o spousty sil v bitvách prohraných,
otupen, bez zbraně teď křičím do davů,
a zcela odevzdaně vstoupím do svých snů, (do svých snů)
kde budou lidé chtít čistou zemi svou,
rozdílnou víru mít už nebude zábranou.
dosud však na světě děti hladoví
touží po odvetě vrazi masoví

REF. A já tu stojím, jak cizí voják, opět se bojím, že může být hůř
Kam se to ženem za velkým věnem, proč každéj druhý má u sebe nůž?
Co se to stalo, stačí jen málo, copak se musíme o všechno rvát?
Kolik je lidí, co se jen stydí lásku svou někomu najevo dát (najevo dát)

Příloha č. 3 – Otoč se

Já prošel tu cestu, já viděl ten stín, zažil ten pocit být na prahu smrti
temnotu v očích a na duši splín a v srdci vítězství, jaký maj kati

Posedlej válkou a barvou krve, zaslepen silou svých železných svalů
nenávist v žilách do mozku se hrne, s kuklou na hlavě ženeš se dolů

REF. Otoč se a koukni na tenhle svět, vidíš, že i tady máš bratry
ty můžeš, ty můžeš vrátit se zpět, než svý hodnoty života navždy ztratíš

Ted' čumíš jak vrána nevíš, co říct, necítíš bolest, ale máš srdce
dívej se pořád do očí mých, a schovej slzy, vždyť ty, ty jsi chlap přece

Zjizvenej z bojů, z bojů bez vítězů, utíkals ty a podruhá oni
neslyšíš rady přes zed' ze řetězů, vyhni se díře a nespadni do ní ...

REF. Otoč se a koukni na tenhle svět, vidíš, že i tady máš bratry
ty můžeš, ty můžeš vrátit se zpět, než svý hodnoty života navždy ztratíš

REF: Otoč se a koukni na tenhle svět, vidíš, že i tady máš bratry
ty můžeš, ty můžeš vrátit se zpět, než svý hodnoty života navždy ztratíš

4x Ztratíš

Příloha č. 4 – Ideje

Je to už pár let
co jako malej poslouchal jsem Kryla
Je to už pár let
moje máma tenkrát okna zatemnila
Je to už pár let
a já divil jsem se stejně jako dneska
Je to už pár let
co byla zakázaná první jeho deska

A tak jak šel čas
přišla znova doba zákazů a sankcí
A tak jak šel čas
místo patriotů jsme jen štvání psanci
A tak jak šel čas
donuceni žít v úzkosti a strachu
A tak jak šel čas
zadupat nás chcete do hlíny a prachu

Pro svobodnou zem
po staletí naši předci umírali
Pro svobodnou zem
do válek se lidi posílali
Pro svobodnou zem
a pro svý názory a pro svobodu slova
Pro svobodnou zem
budu opakovat pořád zas a znova:

Nechtě mě zpívat, nechte naše tony hrát
stejně se stane to co má se tady stát
zakázat umlčet a ideje nám brát
to byste pánové nás nesměli srát!!!

Příloha č. 5 – Nenažranost

Prdelí se ke mně štěstí otočilo

a zítřky ztratily svůj jasnej tvar.

Nedivte se, že mi v hlavě přeskočilo

a s každým na setkání bych se rval.

Hod'te kamenem vy všichni, co jste svatí,

já si svou pravdu prostě nenechám vzít.

Vaše nenažranost vysvlíkla mě z gatí,

do haldy hnoje jsem zas držkou vlít.

REF: Tak si mě sežerte, prodejte na orgány.

Na nic se neptejte solte moje rány.

Do hlavy kopejte jako do prázdný slámy,

benzínem polejte a pak ... ďábel s vámi.

Sundej si už, moje milá, pásku z očí

a místo váhy vezmi druhéj meč.

Ať do koní rychle švihne ten tvůj kočí

a připravena buď na krutou řež.

Mnoho lidí po tvém boku zůstane stát

a ti, co z talárů maj zlatej důl,

nestydí se černý prachy do kapes brát,

ke svědomí dožene je dubová hůl.

REF: Tak si mě sežerte, prodejte na orgány.

Na nic se neptejte solte moje rány.

Do hlavy kopejte jako do prázdný slámy,

benzínem polejte a pak ... ďábel s vámi.

REF: Tak si mě sežerte, prodejte na orgány.

Na nic se neptejte solte moje rány.

Do hlavy kopejte jako do prázdný slámy,

benzínem polejte a pak ... ďábel s vámi.

Příloha č. 6 – Dlouho nebudou

Odpovím na otázku, život dávám v sázku, neplivu na zeď nářků - za co mě máš.
Jsem ten, co neutíká, řeším co se mě týká, máš ve mě protivníka - v hlavě guláš.

Mláčení prázdný slámy, šíříš tu jenom fámy, tak seber svoje krámy a táhni dál.
Radím ti řeš to v sedě, si tu na tenkém ledě, tvé dny já vidím bledě, dlouho sis hrál.

REF: Dlouho nebudou - dělat stíny ruce spletený,
Dlouho nebudou - já to vím.
Dlouho nebudou - jeden z nás skončí na zemi,
dlouho nebudou - tak co s tím.

Hájíš tu právo lidí, co jenom černě vidí, čas se před nima klidí, vidíš to sám.
Nežiješ v jejich díře, víš prd o jejich víře, líp se chová i zvíře, krk na to dám

REF: Dlouho nebudou - dělat stíny ruce spletený,
Dlouho nebudou - já to vím.
Dlouho nebudou - jeden z nás skončí na zemi,
dlouho nebudou - tak co s tím.

REF: Dlouho nebudou - dělat stíny ruce spletený,
Dlouho nebudou - já to vím.
Dlouho nebudou - jeden z nás skončí na zemi,
dlouho nebudou - tak co s tím.

Příloha č. 7 – Problém

Snad jsou všichni slepí a nekoukaj očima
oni nevidí, nebo nechtěj vidět tuhle špínu pod rukama
Proč já bych měl zpívat o lásce a o mládí
vždyť my hnijem v naší zemi v absolutním bezpráví

Pomsta chutná za studena poslechni si radu mou
s horkou hlavou neuspěješ ani s pěstí sevřenou
dokud se lid neprobudí nenalezne řešení
kanály se budou ztrácet a rozkrádat lešení

Problém to je kamaráde to ví každá prabába
do gheta ať se podívá celá ta naše vláda
integrace nepomáhá ani rady z Bruselu
celej tenhle problém spěje do velkého průseru

Zakážeme diskuze a přejmenujem jejich kmen
na úřadech jednat s Romem nikoliv už s cikánem
tímhle veršem dostal povel policejní aparát
ukončete produkci já z megafonu slyším řvát

((Ukončete produkci, dopouštíte se protiprávního jednání. Opakuji. Ukončete produkci, okamžitě vyklid'te prostor.))

Možná už si nezaspívám, nedokončím myšlenku.
Zastaví mě zavřou v cele, řeknou mi jen holenku,
kdybys hubu neotvíral, nebyl bys na kolenou
a nedřepěl v kriminále, kde už Čech je menšinou

Příloha č. 8 – Sviním

Hodiny chci posunout a ukončit váš čas
na trojzubec nabodnout a ať vás vezme d'as
v očích máte žiletky, na jazyku jed
mezi sebou zápletky a kolem huby med

v očích máte žiletky, na jazyku jed
mezi sebou zápletky a kolem huby med

V srdcích místo odvahy jen zbabělost a strach
lenost místo námahy a v mozku střelnej prach
zlatem se tu otvíraj i brány z ocele
chudí tady umíraj, poslyšte přátelé

zlatem se tu otvíraj i brány z ocele
chudí tady umíraj, poslyšte přátelé

Přestane se nadávat a přestane se smát
lid se začne nabádat, že sám ovládne stát,
kdo z vás se pak nabídne uchopit českou zem,
kdo po zisku netíhne a má hlavu s rozumem

kdo z vás se pak nabídne uchopit českou zem,
kdo po zisku netíhne a má hlavu s rozumem

Příloha č. 9 – Mešita

V zemi křesťanů, mešita stojí,
Ať mi někdo z vás na to odpoví,
Proč kostel nestaví v arabských zemích
A proč země má všude je pro smích?
Je to prokletí, cítím se v zajetí mediálních lží

A strachem o děti.
Nebudu ti lhát i ty se budeš bát
Až v burce budou stát a modlitbu svou řvát.

Cítit se budou v právu
Ti v tom černém hávu
Útočí jen v davu a svatou válku ctí.
Pro Aláhovo slávu, uříznou ti hlavu
Mají jen o to snahu, zastavme šílenství!

Cítím se podveden, když ti, co vedou zem,
Diskutovat chtěj s arabským vrahem.
Xenofobní strach bije na poplach
Řeknu jen pár vět
"Nechci multi-kulti svět!"

Kde nenávisť je ctnost a vražda poslušnost,
Kde ukamenujou klidně ženu tvou,
Tam kde trhavinou pravdu určují,
Tam roste černejší květ s názvem Mohamed.

Cítit se budou v právu
Ti v tom černém hávu
Útočí jen v davu a svatou válku ctí.
Pro Aláhovo slávu, uříznou ti hlavu
Mají jen o to snahu, žijou pro vítězství!

Cítit se budou v právu
Ti v tom černém hávu

Útočí jen v davu a svatou válku ctí.
Pro Aláhovo slávu, uříznou ti hlavu
Mají jen o to snahu, žijou pro vítězství!

Cítit se budou v právu
Ti v tom černém hávu
Útočí jen v davu a svatou válku ctí.
Pro Aláhovo slávu, říznou ti hlavu
Mají jen o to snahu, zastavme šílenství!

Příloha č. 10 – Marnost

Celej ten prašivej mizernej život

Člověk aby jen jak mezek dřel

Odkapává celej svět mezi prstama jak med

to pocit marnosti zas do mě vjel

Odkapává celej svět mezi prstama jak med

to pocit marnosti zas do mě vjel

krájím jeden den jako ten druhej

klacky pod nohy hází mě stát

člověk stačí vydělat na to aby mohl vstát

a dojít do práce než bude tuhej

pokud v suchu a v teple chci bydlet

musím zadlužit rodinu svou

pak už jenom jako vůl starám se o plnej stůl

a složenky z kaslíku řvou

Koláče bez práce nejsou

to přeci ví každej z vás

Jsou však ti co dostanou prachy i když

nevstanou

A u prdele mají nás...

Příloha č. 11 – Do země klasů

Za dávných věků
v dobách co vládl ještě král
v pádem cizáků hradbami
sídlo obehnal a chrabrostí bránil
zemi rodnou a svůj lid
poddané chránil, aby mohly v
klidu žít

Ref.: Vrátit se tam do starejch časů
kde bičem se hnala pohanská zvěř.
Vrátit se tam do země klasů
a vyrvat i s kořeny zlověstnej keř.

V sobě nacházím rytíře z dávných krutých dob
co dere se mlázím a v lidech dusí lhostejnost
a vzepřu se pánům ať navždy slyší slova má
vstříc světlým ránům kovanýma botama

Ref.: Vrátit se tam do starejch časů
kde bičem se hnala pohanská zvěř.
Vrátit se tam do země klasů
a vyrvat i s kořeny zlověstnej keř.

Vítr se zvedá a těm co zkouší sladce spát
svědomí jim nedá sny spokojený nechat zdát
A nás přibývá kterým už nemají co vzít
knot dohořívá vám zbývá se jen pomodlit.
Vítr se zvedá a těm co zkouší sladce spát
svědomí jim nedá sny spokojený nechat zdát
A nás přibývá kterým už nemají co vzít
knot dohořívá vám zbývá se jen pomodlit.

Příloha č. 12 – Hráz

Říkají mi válka taky nenávist a zlost...moje druhý jméno bejvá posedlost
svědomí mě hlídá , hlídá ... abych nevyrost

Oči plný hrůzy a strachu plný sny umřeli mi můzy a pak sečetli se dny
Odpustťe mi prosím prosím, že nejsou poslední

Nebudu váš soudce ani nebudu váš kat sám si na své louce mám co
vykydat

Zamést svoje prahy, prahy každěj by měl udělat

Všechny ideály třepí se jak nit... vlajky co by vlály kdo má uchopit
tak se vás ptám lidé – lidé ... kterou stranou jít

Zmařený jsou plány pošlapaný tradice otevřený brány barevný ulice
že umíme mlčet mlčet ... to mě trápí nejvíce

Cítíme se vini už pouhou myšlenkou kolik je tu sviní co perlama se cpou
až v posmrtných síních síních ... snad procitnou

Můj uzavřenej svět nutí přemýšlet lidi kolem mě co půjdou jednou vpřed

Tu pomyslnou hráz překročí jen čas jsou slyšet kroky dnů co pojí jeden hlas

Uzavřenej svět není cesta zpět až dav bude z nás protrhneme hráz...

Příloha č. 13 – Český muž

Český muž pod bičem otrokáře žil

Český muž pod bičem otrokáře žil

Český muž pod bičem otrokáře žil

...čímpak si to zasloužil

Voly voly alelua (Z nás dělaj!), Voly voly alelua (Z nás dělaj!)

Voly voly alelua děláme jim tady dál

Léta rusům se tu klaněl české lev

Léta rusům se tu klaněl české lev

Léta rusům se tu klaněl české lev

...do kterýho vtoupil hněv

Voly voly alelua (Z nás dělaj!), Voly voly alelua (Z nás dělaj!)

Voly voly alelua, do kterýho vstoupil hněv

Chválit ameriku je teď výsada

Chválit ameriku je teď výsada

Chválit ameriku je teď výsada

...slovanskýho národa

Voly voly alelua (Z nás dělaj!), Voly voly alelua (Z nás dělaj!)

Voly voly alelua, slovanskýho národa

Kam se řítí ten náš suverénní stát

Kam se řítí ten náš suverénní stát

Kam se řítí ten náš suverénní

stát...není potřeba se ptát

Voly voly alelua (Z nás dělaj!), Voly voly alelua (Z nás dělaj!)

Voly voly alelua není potřeba se ptát

Příloha č. 14 – 11. září

Mediální tlak hravě způsobí

že z těch co zvěrstva stále páchaj udělaj lidi ...

Úsudek se ztrácí a vrhá šedý stín

až pravda vykrvácí bude pozdě už to vím...

ten co toužil válku s ropou probudit

nechat vlastní lid tak sprostě v troskách zahubit

a tahle divá monstra pak dokonala zášť

ten kdo ruce krvavý měl nosí čistej plášť

jména k čemu jsou snad jenom na hroby

obráť se z toho všeho země na ruby

Zase budou lhát řídit tenhle svět

mediální klam kam může spět

zase budou lhát a všichni poddaní

udiveni jsou kdo tahá nitkami

Příloha č. 15 – Můj dům, můj hrad

Můj dům můj hrad,moji přátelé
Slouží dnes i vám
Mou zbraň,jenž nosím při těle
K nebesům pozvedám

Necht' víra má i vaší jest
Slib úcty přikládám
Nehodlám se dál strouhou nést
Tu vrchnost proklínám

Stát se má,co stane se
Do dějin vstoupí ten
Kdo jako já už nenese
být panstvem ponížen

Kalich náš už přetéká
Hořkost v ústech mám
Okrádá tu člověk člověka
V zemi vládne špatnej král

Brát,jenom brát by chtěl
Brát a profitovat z nás
Stát,co dávno zapomněl
Kdo dal do urny hlas
Brát,jenom brát by chtěl
Brát a profitovat z nás
Můj hlas,co dnes rozezněl
Necht',probudí vás

Příloha č. 16 – Meč

Promlouvám k lidem s otázkou,
proč vrána k vráně sedá?
Dějiny přeci plný jsou,
jak si národ sví vzít nedá.
Evropu bránil,každej král,
před nájezdama vládců.
Dnes abych sám se tady bál,
nože v zádech od svých zrádců.

Lide povstaň přišel čas,
neptat se svých bohů.
Ve vašich tvářích vidím jas,
zvuky bubnů a lesních rohů,
dlouho se krčil Českéj lev,
spoután svým strachem,
prolitá bude naše krev,
ale meč nesmí zapadnout
prachem.

Zapadnout prachem.

Opevnit města,je můj plán
každej hlídá svoje.
Jednotu přerůst,odhodlán,
spolu s vámi půjdu do boje.
K čemu jsou volby a na co
stát?

Lid přestal v dobro věřit.
A celej státní aparát
připraví si sílu věřit.

Lide povstaň,přišel čas
neptat se svých bohů.
Ve vašich tvářích vidím jas,

zvuky bubnů a lesních rohů,
dlouho se krčil Českej lev,
spoután svým strachem,
prolitá bude naše krev,
ale meč nesmí zapadnout
prachem.

Zapadnout prachem

Příloha č. 17 – Plzeň

Dusno bejvá noční Plzní,

skoro až mrtvej klid,

At' se koukneš kamkoliv,

samý bezpráví.

Bezďáci přivezení na černo,

se tady flákají,

na nádraží,

a ty tady máš žít.

A ty tady máš žít.

Parky okupovaný menšínou,

a kam si děti svý,

můžu poslat v klidu hrát,

nemuset se o ně bát.

Všude, všude samá špína a smrad,

a já se opět ptám,

kolik z daní ještě vám,

na tohle město dám.

Na tohle město dám.

Všichni, všichni v tomhle městě,

všichni o tom ví,

však nikdo nic nepoví,

strach jim nedovolí,

Se ptát.

Kolik, kolik těch všech volů,

nás konečně přinutí,

postavit lidskou hráz,

nenechat všem napospas,

Náš stát.

Náš stát.

Příloha č. 18 – Cizinec

Na zastávce postávám
a sleduju ten děj,
z procitnutí dostává mě
cizineckej rej!

V autobusu dojem mám
pak, že to nejsem já
kdo se tady jako doma
cejtít má!

Říkám si.

Kdyby táta ještě žil
viděl to co já
zrak by se mu zamlžil
a slyším jak povídá.

Říkal by.

Podívej chlapče můj
jak dopadla zem,
kterou jsem já jen pro
tebe ubránit neuměl.

Tak si k větvím zaskoším
pro cigaret pár
kousek vedle jehněčím
voní kebaby stán.
Černoch mi pak za rohem
slevu vnucuje
v bordelu kde asiátka gatě
stahuje.

Říkám si.

Kdyby táta ještě žil
viděl to co já
zrak by se mu zamlžil
a slyším,jak povídá.

Říkal by.

Podívej se chlapče můj
jak dopadla zem,
kterou jsem já jen pro
tebe ubránit neuměl.

Moji drazí přátelé
zvědavě se ptám.
Kolik barev na těle
ještě nepotkám!

Kde se berou,odkud jsou?
A kam spěje má zem?
V Čechách jsem se narodil,
ale jsem tu cizincem.

Říkám si.

Kdyby táta ještě žil
viděl to co já,
zrak by se mu zamlžil
a slyším jak povídá.

Říkal by.

Podívej se chlapče můj
jak dopadla zem,
kterou jsem já jen pro
tebe ubránit neuměl.

Příloha č. 19 – Defenestrace

Mysl mou pustoší a můj strach ztrácí sílu a já dál do uší budu vštěpovat ti víru...
Rovně stůj naslouchej nenech mluvit lháře pravdu svou v srdci měj plivni jim do tváře.
Rovně stůj naslouchej nenech mluvit lháře pravdu svou v srdci měj a plivni jim do tváře.

Lidé jsou neměnný to jen okolnost je tvoří bez zbroje brnění hledáme příkoří...
Každej z vás je pak sám svýho štěstí stůjce zvláštní dar byl nám dán, že následujem vůdce
Každej z vás je pak sám svýho štěstí stůjce zvláštní dar byl nám dán, že následujem vůdce

Strmej pád a pak chlad chodníků jim patří v dějinách moudro brát to pomůženám bratři...
Nechcem dál s ostudou hrabat hubou hlínu mluvím k vám s pokorou a vyzývám k činu
Nechcem dál s ostudou hrabat hubou hlínu mluvím k vám s pokorou a vyzývám k činu

VYHÁZÍME JE ... budoucnost já vidím temně ...
VYHÁZÍME JE ... rozkradače český země ...
VYHÁZÍME JE ... zhyne panská arogance ...
VYHÁZÍME JE ... poslední to naše šance ...

VYHÁZÍME JE ... budoucnost já vidím temně ...
VYHÁZÍME JE ... rozkradače český země ...
VYHÁZÍME JE ... zhyne panská arogance ...
VYHÁZÍME JE ... poslední to naše šance ...

Příloha č. 20 – Absurdistán

Až se zítra ráno probudím a výjdu mezi lidi pozvu všechny do prahy ať to taky vidí
Jak válej se tam tataři a řadí syfilis jak něký ženě na halváku teče z hlavy hnis
Navštívím i pražskej hrad a plno výborů jak tláskaj se tam tlačenkou a kecaj vo hladu
Co tam dělaj politici, to se nikdo nedoví asi píšou lobbistům domácí úkoly

Mladí dávaj přednost drogám než českýmu pivu policie stále nemá legislativu
Kdo jim dá pravomoce a pozmění zákony, dřív než budem opice a polezeme na stromy
Psychopati na silnici, magoři a vrazi dnes a denně potkávám je , naši páni drazí
Páni co si ve vázankách ruce sobě mejete a na slušný lidi tak okatě serete

Vždyť ten bordel kolem sebe radši nikdo nevidí, já jsem předci zdravěj člověk, tak co mi je
do lidí

Budu pořád doufat, že můj hlas se změní v chorál nezvolené cesty nikdy nelitoval
Cesta, která dovede vás k odpovědnosti za rozkradenej stát a skutečnosti
Že pětadvacet let si mastíte kapsy a tu naší malou zem posíláte kamsi

Zuboženej stát se díky vám teď topí v bahně , pracující lid skončil někde na dně
Z toho dna se zvedneme a najdeme tu sílu kopancema v prdelích vám zvětšíme díru
Dochází mi dech a chce se mi tak křičet, v podhradí zbraně začínají řinčet
Proberte se na radnici bude to fakt bolet, z vokna na tu dlažbu tvrdej bude dolet

Příloha č. 21 – Zůstaň mým domovem

Ten kousek půdy, tu zem, co rodnou nazývám
tolik lidí život za ní položilo
já se teď sám, sám sebe ptám
čím to, že češství se z nás vytratilo

kam poděla se soudržnost
kam zmizel onen chór,
ten chór, co o sjednocení zpívá
což morálku vlastenců napadl mor
slepý je národ, když tvrdí, že se dívá
teplá voda teče a plyn dává jasný plamen
proč zaobírat hlavu starostmi, co bolí
mám snad jenom já na duši kámen
co mysl tíží a páteř drolí
ne, nepřestanu budit vaše svědomí a city
zvlášť v době, co nastává - mí drazí
naše domovy, brzy budou jen kryty
a za nimi násilníci a vrazi

zůstaň mým domovem, bez bojů a válek
zůstaň mým domovem, mou vlastní matko má
prosím zůstaň mým domovem, křičím teď do dálek
zůstaň mým domovem, mou vlastní matko má

místo jednoty, pokory, síly a rozumu
vládnoucí tělesa kapsy své mastí
hledáme hodnoty ve slevách v konzumu
a za branou vetřelci, zbrojí svou chrastí
až naše památky, klenoty předků
v ruiny a popel se nadobro promění
budeme zpívat si těchto pár řádků
se strachem v slzách tiše a potají

pozdě je prstem vlastizrádce značit
vlastí už nebude tvá rodná zem
kterou nám předali dědové naši
vybojovanou proti všem
snad jednou můj hlas uslyší,
celý ten národ, pro který dýchám
až výbuchy světových velmocí utiší,
zakřičí tato prosba má do ticha

zůstaň mým domovem, bez bojů a válek
zůstaň mým domovem, mou vlastí matko má
prosím zůstaň mým domovem, křičím teď do dálek
zůstaň mým domovem, mou vlastí matko má

zůstaň mým domovem, bez bojů a válek
zůstaň mým domovem, mou vlastí matko má
prosím zůstaň mým domovem, křičím teď do dálek
zůstaň mým domovem, mou vlastí matko má